

Úkoly Sboru dobrovolných hasičů při povodních

Natálie Janoušková

Bakalářská práce
2014

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav krizového řízení

akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Natálie Janoušková**
Osobní číslo: **L11251**
Studijní program: **B3909 Procesní inženýrství**
Studijní obor: **Ovládání rizik**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Úkoly Sboru dobrovolných hasičů při povodních**

Zásady pro vypracování:

1. Zpracovat rešerši ve vztahu k dané problematice
2. Analyzovat problematiku ochrany obyvatel při povodních ve vztahu k úkolům JSDH obce
3. Navrhnout případná doporučení ke zlepšení stávajícího stavu

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] ŠENOVSÝ, Michal, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. Integrovaný záchranný systém: management záchranných prací. 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005, 157 s. ISBN 80-866-3465-5.

[2] Vyhláška Ministerstva vnitra č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany ze dne 22. června 2001.

[3] SMETANA, Marek a Dana KRATOCHVÍLOVÁ. Integrovaný záchranný systém a jeho složky. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Zdravotně sociální fakulta, 2007, 134 s. ISBN 978-807-3686-375.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Jaromír Maňásek**
Ústav ochrany obyvatelstva
Datum zadání bakalářské práce: **1. září 2014**
Termín odevzdání bakalářské práce: **19. září 2014**

V Uherském Hradišti dne 11. srpna 2014

prof. PhDr. Ivo Barteček, CSc.
děkan

doc. PhDr. Ferdinand Mazal, CSc.
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v archivu Fakulty logistiky a krizového řízení Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval/a samostatně a použitou literaturu jsem citoval/a. V případě publikace výsledků budu uveden/a jako spoluautor/ka
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Uherském Hradišti dne .....17. 9. 2017.....

.....
podpis studenta/ky

ABSTRAKT

Tématem bakalářské práce jsou úkoly jednotek sboru dobrovolných hasičů, které vyplývají z činností potřebných při mimořádných událostech, především při povodních. Práce je rozdělena do dvou částí. V úvodní, teoretické části, se zabývám obecnou charakteristikou vybraných pojmů mimořádných událostí, základní charakteristikou Integrovaného záchranného systému a charakteristikou jednotek sboru dobrovolných hasičů obce. V praktické části se zaměřuji na jednotlivé činnosti jednotek sboru dobrovolných hasičů obce Vikýřovice při povodních.

Klíčová slova:

Povodeň, integrovaný záchranný systém, jednotka sboru dobrovolných hasičů.

ABSTRACT

The topic of this diploma thesis is description of work and fulfillment of tasks of voluntary fire brigade, connected with activities necessary during emergency events, mainly during floods. The theoretical part of the of the thesis deals with general characteristics of selected terminology of emergency situations, general characteristics of Integrated Rescue System and characteristics of voluntary fire brigade units. The practical part of the thesis is focused on particular activities of voluntary fire brigade units of village Vikýřovice during floods.

Key words:

Floods, flooding, integrated rescue system, voluntary fire brigade.

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala všem, kteří mne podporovali a pomáhali mi při zpracování bakalářské práce. Děkuji členům jednotek sboru dobrovolných hasičů obce Víkyně, kteří mi poskytli řadu věcných informací, rad a poznatků z praxe, které mi byly nápomocny při vypracování praktické části práce. V neposlední řadě děkuji své rodině a přátelům za jejich trpělivost a morální podporu.

Motto:

Život je boj, tak proto bojuj ...!

(Autor neznámý)

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 VYBRANÉ ZÁKLADNÍ POJMY	11
1.1 MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST	11
1.1.1 Mimořádné události vyvolané civilizačními vlivy.....	11
1.1.2 Mimořádné události vyvolané přírodními vlivy.....	12
1.1.3 Živelní pohroma	12
1.1.4 Požár.....	13
1.2 POVODEŇ	13
1.2.1 Druhy povodní.....	15
1.2.2 Stupně povodňové aktivity.....	16
1.2.3 Faktory ovlivňující vznik a průběh povodně.....	18
1.2.4 Orgány povodňové ochrany.....	18
1.2.5 Opatření k ochraně před povodněmi.....	19
1.2.6 Předpokládané dopady povodní	21
2 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM ČR	23
2.1 KOMUNIKACE V IZS.....	23
2.2 DOKUMENTACE IZS	24
2.3 SLOŽKY INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU.....	24
2.3.1 Hasičský záchranný sbor České republiky.....	26
2.3.2 Zdravotnická záchranná služba České republiky	27
2.3.3 Policie České republiky.....	29
2.3.4 Ostatní složky IZS	30
2.4 KOORDINACE SLOŽEK INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU	31
3 JEDNOTKA SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ OBCE	33
3.1 ZŘÍZENÍ JEDNOTKY SDH OBCE	33
3.2 FINANCOVÁNÍ VYBAVENÍ JEDNOTEK SDH OBCE.....	35
3.3 ČLENOVÉ JSDH OBCE.....	36
II PRAKTICKÁ ČÁST	38
4 OBEC VIKÝŘOVICE	39
4.1 HISTORIE A SOUČASNOST OBCE.....	39
4.2 INFRASTRUKTURA OBCE.....	43
4.3 RIZIKA OBCE VIKÝŘOVICE	44
4.4 SWOT ANALÝZA OBCE VIKÝŘOVICE	45
4.5 PROTIPOVODŇOVÁ OPATŘENÍ OBCE	46
5 JEDNOTKA SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ OBCE VIKÝŘOVICE	48

5.1	ÚKOLY A ČINNOSTI ČLENŮ JEDNOTKY SDH OBCE	49
5.2	ÚKOLY PŘI JEDNODENNÍCH POVODNÍCH	50
5.3	ÚKOLY PŘI VÍCEDENNÍCH POVODNÍCH	52
5.3.1	Varování a informování obyvatelstva	53
5.3.2	Evakuace obyvatel.....	54
5.3.3	Nouzové přežití obyvatelstva	55
5.3.4	Hlásná a hlídková povodňová služba	56
5.3.5	Povodňové zabezpečovací a záchranné práce.....	56
5.3.6	Povodňové likvidační práce	58
5.3.7	Režim pohybu osob a dopravních prostředků	58
5.3.8	Pomoc při pátrání a vyhledávání osob	59
5.3.9	První pomoc	59
5.3.10	Označování oblastí s výskytem nebezpečných látek a dekontaminace	59
5.4	ZÁSAHY A VÝJEZDY JSDH VIKÝŘOVICE.....	60
5.5	TECHNIKA A VĚCNÉ PROSTŘEDKY JSDH OBCE VIKÝŘOVICE	66
	ZÁVĚR.....	68
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	69
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	72
	SEZNAM OBRÁZKŮ	73
	SEZNAM TABULEK.....	74
	SEZNAM PŘÍLOH.....	75

ÚVOD

Žijeme ve století, kdy věda a technika kolem nás jde mílovými kroky kupředu, ale lidský život a jeho ochrana se vyvíjí pomaleji. Právo na život a jeho ochranu, rovněž tak právo na ochranu majetku a zdraví je zakotveno v Listině základních práv a svobod.

V teoretické části, jsou na základě odborné literatury, vymezeny základní pojmy, které souvisí s tématem bakalářské práce tj. s povodněmi. Zabývám se složkami Integrovaného záchranného systému, které působí při záchraně lidského života. Pod zkratkou JSDH se skrývá Jednotka sboru dobrovolných hasičů, která plní úkoly spojené s ochranou obyvatelstva a majetku před mimořádnými událostmi.

V praktické části se věnuji činnostem a úkolům jednotky sboru dobrovolných hasičů obce při povodních. Pro svoji bakalářskou práci jsem si vybrala jednotku obce, která i když je nejmenší jednotkou sboru dobrovolných hasičů obce, dokáže plnit své povinnosti a zastat tak práci potřebnou pro záchranu lidského života.

Cílem mé bakalářské práce je informovat veřejnost o povinnostech, činnostech a úkolech jednotek sboru dobrovolných hasičů obce, které mají v náplni při řešení mimořádné události, jakou je povodeň. Dobrovolní hasiči odvádí mnohdy fyzicky velmi náročnou práci, bez které bychom se neobešli.

Hlavní metodou použitou v bakalářské práci je metoda analyticko-syntetická.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYBRANÉ ZÁKLADNÍ POJMY

1.1 Mimořádná událost

Pojem mimořádná událost (dále jen MU), charakterizuje stav nebo událost v různých činnostech lidské společnosti, působící na nás a naše prostředí.

Dle zákona č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému se mimořádnou událostí pro účely tohoto zákona rozumí:

„Mimořádnou událostí rozumíme škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.“

Obecně lze tedy za mimořádnou událost považovat náhlou závažnou událost, která způsobila narušení stability systému s možným ohrožením jeho bezpečnosti nebo existence. Mimořádné události mívají obvykle negativní účinek. Existují však i kladné mimořádné události, jež mají na systém pozitivní vliv. I taková událost však může způsobit závažné problémy, neboť způsobí neplánované výkyvy v systému.

V podstatě dělíme mimořádné události podle toho, co zapříčinilo jejich vznik a jaký vliv mají na naši bezpečnost a existenci. [9]

1.1.1 Mimořádné události vyvolané civilizačními vlivy

Mimořádné události vyvolané činností člověka mohou mít charakter technogenní, sociální nebo ekonomický. V některých případech se prolínají společně s přírodními vlivy.

Do skupiny technogenních MU řadíme velké provozní a technologické havárie, havárie způsobené v infrastruktuře, únik nebezpečných chemických látek, rozsáhlé ropné havárie, dopravní havárie, důlní neštěstí, mechanické a statické poruchy staveb a děl, narušení hrází vodních děl a mnohé další. Mezi sociogenní MU patří narušení dodávek ropy a ropných produktů, elektrické energie, plynu a tepla, dodávek potravin a pitné vody, dodávek léčiv a zdravotnického materiálu. Narušení funkčnosti informačních systémů a komunikačních vazeb, zhroucení ekonomiky státu, aktivity vnitřního a mezinárodního zločinu a terorismu, použití zbraní hromadného ničení a jiné. Zkrátka takové události, které jsou vyvolané

úmyslným škodlivým působením, úmyslným vyvoláním přírodních katastrof nebo vyvolané působením člověka z nedbalosti. [19]

1.1.2 Mimořádné události vyvolané přírodními vlivy

Přírodní (naturogenní) mimořádné události mohou být abiotické či biotické. Abiotické jsou způsobené neživou přírodou. Patří sem především přírodní požáry, povodně a záplavy, dlouhodobá sucha, zemětřesení a s ním spojená i sopečná a vulkanická činnost, půdní eroze a zemské sesuvy, sněhové kalamity, vichřice, větrné poryvy a víry, atmosférické výboje a další.

Do mimořádných biotických událostí, způsobených živou přírodou patří rozsáhlé nákazy lidí (epidemie), rozsáhlé nákazy zvířat (epizootie) nebo nákazy rostlin (epifytie). Také přemnožení přírodních škůdců a parazitů, rychlé vymírání druhů a genové a biologické manipulace patří do tohoto dělení MU. [19]

1.1.3 Živelní pohroma

Za živelní pohromu považujeme mimořádnou událost, která vznikla v důsledku škodlivého působení přírodních sil. Vzniká náhle, rychle a bez varování. Přináší obrovské škody na zdraví a lidských životech, na majetku a životním prostředí. Svým rozměrem postihuje pevninu, vodstvo i atmosféru. Živelní pohromy vznikají v důsledku pohybu hmot, příkladem toho mohou být zemětřesení o různých intenzitách, sesuvy půdy, požáry, dlouhotrvající sucha. Vznik povodní, mořských zátop nebo tsunami zapříčiňují fyzikální a chemické procesy vznikající v zemských hlubinách. Jedná se především o sopečnou činnost. Také atmosférické poruchy, mezi které řadíme bouře, orkány, cyklony nebo tornáda znamenají katastrofální následky. Živelní pohromy způsobují také druhotné účinky související s lidskou civilizací. Zemětřesení může zapříčinit vznik požárů, výbuchů plynu, protržení vodních děl, poškození infrastruktury. Sesuvy půdy ovlivňují stabilitu elektrického vedení, potrubí nebo vodovodu. Sopečné výbuchy způsobují otrávení pastvin, a tím vyhubení dobytka a vznik hladomoru. Povodně a bouřky mají velký podíl na výpadku elektrické energie, otrávení zdrojů pitné vody nebo šíření nakažlivých chorob. [22]

1.1.4 Požár

Za živelní pohromu, která souvisí s povodněmi, lze považovat i požáry. Vznikají působením přírodních sil, jakými mohou být blesky, sopečné erupce nebo zemětřesení. Požáry vzniklé při povodních mohou být zapříčiněny také lidskou chybou, kdy občané při vyhlášení povodní a evakuace zapomenou odpojit spotřebiče od zdroje elektrické energie a vlivem vody dojde ke zkratu a následnému požáru.

Požár představuje jeden z ničivých živlů, který má na okolní svět katastrofální dopad. Ročně zahyne nebo se spálí o jeho plameny několik desítek lidí. Dokáže zničit zdraví i lidské životy. Způsobuje mnohamilionové škody na životním prostředí nebo majetku. Pro účely požární ochrany je požár každé nežádoucí a nekontrolovatelné hoření, při kterém došlo nebo by mohlo dojít k usmrcení nebo zranění osob, zvířat, ke škodám na majetku nebo životním prostředí. Vznik požáru většinou bývá i druhotným účinkem jiných mimořádných událostí, nehod, havárií nebo technických poruch. Příčiny vzniku požárů jsou zpravidla pořád stejné. Především se jedná o neopatrnost kuřáků, zakládání ohně a vypalování porostů, a s tím spojená neopatrnost při manipulaci s otevřeným ohněm, nesprávná obsluha topidel, závady na komínech a kouřovodech. Požáry dělíme podle jednotlivých kritérií, jež mají vliv na průběh požáru, záchranu životů nebo způsobu hašení do několika kategorií. Patří sem kategorie hořlavosti látek, jakým způsobem se požár šíří, jak velký má rozsah, jak dlouho trvá nebo zda je skrytý či otevřený. Nejznámější dělení je podle toho, v kterých místech požár vzniká. Jedná-li se o vznik v přírodě nebo v domácnosti. [7]

1.2 Povodeň

Pod slovem povodeň si každý člověk představuje živelní pohromu, která je schopna napáchat nenahraditelné ztráty na lidských životech a zdraví, zdevastovat životní prostředí a způsobit velké škody na majetku občanů a firem.

Pro území našeho státu je termín povodeň definován v zákoně č. 254/2001 Sb., o vodách a změně některých zákonů.

„Povodněmi se pro účely tohoto zákona rozumí přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryta vodního toku a může způsobit škody. Povodní je i stav, kdy voda může způsobit tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo její odtok je nedosta-

tečný, případně dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod. Povodeň může být způsobena přírodními jevy, zejména táním, dešťovými srážkami nebo chodem ledů (přírozená povodeň), nebo jinými vlivy, zejména poruchou vodního díla, která může vést až k jeho havárii (protržení) nebo nouzovým řešením krizové situace na vodním díle (zvláštní povodeň).“ [10]

V ostatních zemích hrozí povodně specifické pro danou oblast. V přímořských oblastech se jedná o povodně způsobené převážně vzedmutím moře nebo oceánu a následným vyli-tím mořské vody do vnitrozemí. Vzednutí je způsobeno pohybem tektonických desek, zemětřesením pod mořskou hladinou, kdy tento nečekaný pohyb vyvolá obrovskou vlnu vody, která směřuje k pobřeží a způsobí rozsáhlé povodně v přímořských oblastech. Tajfuny a cyklony vznikající nad oceány proudí směrem ke kontinentům a přináší s sebou rozsáhlé deště, které mají za následek zatopení oblastí. V případě, kdy hydrometeorologické přístroje zachytí odchylky od normálu, jsou obyvatelé dané oblasti informováni o hrozící katastrofě, ale i tak nejsou lidské životy před tímto živlem zcela chráněny. Na vznik povodní má vliv velikost a hustota řek, potoků, rybníků, přehrad nebo jezer v dané oblasti. Ve srovnání s okolními zeměmi protéká naší republikou méně velkých řek, které svojí délkou a mohutností mohou ovlivnit průběh povodně. Na vzniku povodní se podílí také zemětřesení vzniklé pod hladinou oceánu nebo ve vnitrozemí. Při velkých otřesech země může dojít k poškození nebo protržení vodního díla a následnému úniku vody do obyde-lyných i neobydlených oblastí. V nejhorším případě mohou být povodně vyvolané teroristic-kým útokem na vodní díla.

Území ČR je charakterizováno značnou členitostí a tím i hustou hydrologickou sítí o cel-kové délce dosahující cca. 85 000. km. Nachází se v oblasti mírného pásu s pravidelným střídáním čtyř ročních období, teplot a srážek. Nejvyšší měsíční úhrny srážek se vyskytují převážně v měsících květen až srpen, Naopak nejmenší úhrny srážek můžeme pozorovat v únoru a březnu. V letních měsících se velmi často vyskytují krátkodobé extrémní srážky provázené bouřkami a krupobitím. Většinou způsobují lokální zatopení na malých úze-mích. Sněhová pokrývka na našem území se objevuje zpravidla od konce listopadu do po-loviny března, v horských oblastech můžeme sněh pozorovat i v květnu. Tání sněhové po-krývky není pravidelné a má významný podíl na vzniku mimořádných událostí. [1]

Povodně představují pro ČR jednu z největších přímých nebezpečí způsobených přírodou, při kterých dochází ke ztrátám na lidských životech a zvířatech, devastaci životního prostředí a rozsáhlým škodám na majetku. V posledních letech každoročně dochází k nebezpečným povodňovým situacím. Z tohoto důvodu je nutné zajistit vysokou odbornou připravenost všech složek zabývajících se ochranou obyvatel.

Povodeň patří mezi přírodní jevy. Je způsobena převážně vylitím velkého množství vody v krajině mimo koryto vodního toku. Některé povodně vznikají pomalu a některé mohou vznikat během několika minut – jedná se o tzv. bleskové povodně. Mohou být lokální, kdy ovlivní pouze blízké okolí anebo velmi rozsáhlé, kdy se jedná o zalití vodou celého povodí. Bleskové povodně se vyskytují převážně na menších říčkách a potocích, protože jejich koryta jsou většinou mělká a úzká.

Záplavu můžeme definovat jako zatopení části území při vystoupení vody z břehu. Může nastat vlivem rychlého tání sněhu, vlivem přívalových dešťů nebo protržením hráze vodního díla.

Záplavová oblast je část území podél vodních toků a děl, která bývá opakovaně zaplavována. Podle zkušeností a nařízení by se nemělo v záplavových oblastech stavět. [10][31]

1.2.1 Druhy povodní

Na území České republiky se vyskytuje několik druhů povodní, které jsou vyvolány různými faktory, převážně však dlouhotrvajícími dešti nebo táním sněhu.

a) přirozené povodně

Přirozené povodně jsou způsobeny přírodními vlivy, zejména rychlým táním sněhové pokrývky. Často bývají v kombinaci s dešťovými srážkami nebo jsou způsobeny ledovými zácpami na vodních tocích. Při povodních vzniklých v zimním období jsou zpravidla zasaženy podhorské vodní toky a větší toky v nížinách. Letní a podzimní povodně postihují všechny vodní toky na území zasaženém srážkami a to především na dolních tocích. Letní povodně vyvolané intenzivními srážkami či bleskové povodně způsobí zpravidla lokální zatopení. Velké množství srážek v kombinaci se špatným odtokem nebo nefungující kanalizací může napáchat značné škody na majetku kdekoliv.

Mohou být důsledkem toho, že voda nemůže z daného území samovolně odtéci anebo její odtok není dost rychlý. Za nebezpečí přirozené povodně se považují situace, hlavně při:

- dosažení směrodatného limitu vodního stavu nebo průtoku ve vodním toku a jeho stoupající tendenci,
- déle trvajících vydatných dešťových srážkách nebo prognóze nebezpečí intenzivních dešťových srážek,
- očekávaných rychlých tání.

Základní příčinou vzniku povodní jsou tedy srážky a to v podobě dešťů nebo vody ve sněhu. Velikost povodně pak určuje množství srážek a jejich intenzita. Průběh povodně je ovlivněn okamžitými podmínkami, jako jsou intenzita zámrazu země, nasycenost půdy, stav vegetace půdy, úroveň stavu hladiny podzemní vody a jiné.

Podle rychlosti vzniku dělíme povodně:

- předvídatelné - především při větší sněhové pokrývce lze na jaře očekávat rychlý úbytek sněhu a vznik jarních lokálních povodní,
- nepředvídatelné - vznikají náhle po vydatných přivalových deštích, které mají krátký časový interval, jsou většinou doprovázeny silnými bourkami a krupobitím. Mají velmi rychlý průběh a jsou specifikovány rychlým vzestupem vodní hladiny.

b) zvláštní povodně

Vznikají zpravidla narušením stability vodního díla. Jsou způsobené umělými vlivy – jako je stavba nebo provoz vodního díla, narušení vzdouvajícího se tělesa na vodním díle. V podstatě vznikají v důsledku technické závady nebo havárie, popřípadě živelní pohromy na vodním díle. Pro varovný a záchranný systém je nutné znát postupové rychlosti zvláštní povodně, vymezené území ohrožené zvláštní povodní. Musí být vypracovaná dokumentace průběhu povodně pod vodním dílem. [10][31]

1.2.2 Stupně povodňové aktivity

Rozsah opatření prováděných na ochranu před povodněmi se řídí mírou povodňové nebezpečí. Toto nebezpečí se vyjadřuje třemi stupni povodňové aktivity (dále jen SPA). Stupně povodňové aktivity jsou obvykle vázány na určité objektivně stanovené vodní stavy

nebo průtoky v hlásném profilu vodního toku, popř. na mezní nebo kritickou hodnotu jiného jevu (denní úhrn srážek, hladina vody v nádrži, průsak nebo deformace hráze, vznik ledových nápěchů a bariér, chod ledu apod.). Směrodatné stavy pro vyhlášení stupňů povodňové aktivity jsou obsaženy v povodňových plánech a spolu s nimi schvalovány povodňovými orgány. [10]

1. stupeň - bdělost (1. SPA)

Tento stupeň se nevyhlašuje. Nastává pouze při nebezpečí povodně a zaniká, pomínou-li příčiny takového nebezpečí. Při tomto stupni se zvyšuje pozornost a hlídá se hladina vodního toku nebo jiného zdroje povodňového nebezpečí. Kontrolu stavu hladiny vodního toku zabezpečuje hlídková a hlásná služba. Stav bdělosti může také oznámit předpovědní povodňová služba ČHMÚ. Na vodních dílech nastává tento stav i při dosažení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností, které by z hlediska bezpečnosti díla nebo při zjištění mimořádných okolností mohly vést ke vzniku nebezpečí zvláštní povodně. [10]

2. stupeň - pohotovost (2. SPA)

V případě, kdy nebezpečí povodně přeroste ve skutečný stav povodně, příslušný povodňový orgán vyhlašuje (odvolává) druhý stupeň. Při tomto stupni nedochází k většímu rozlité vody mimo vodní koryto. Celá situace je monitorována a aktivují se další složky povodňové služby. Začínají se provádět opatření ke zmírnění průběhu povodně a začíná se zabezpečovacími pracemi v souladu s povodňovým plánem. Druhý stupeň je vyhlášen při překročení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodním díle z hlediska jeho bezpečnosti. Obyvatelstvo sleduje dění pomocí hromadných sdělovacích a informačních prostředků a provádí zabezpečování svých objektů před případnou povodňovou vlnou pomocí pytlů s pískem, těsnících fólií, těsnících desek a jiných stavebních materiálů. [10]

3. stupeň - ohrožení (3. SPA)

Při bezprostředním nebezpečí nebo ohrožení života a zdraví nebo při vzniku větších škod vyhlašuje (odvolává) příslušný povodňový orgán třetí stupeň povodňové aktivity. Vyhlašuje se také při dosažení kritických hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodním díle z hlediska jeho bezpečnosti současně se zahájením nouzových opatření. V případě nutnosti a potřeby se zahajují zabezpečovací a záchranné práce nebo evakuace. Obyvatelstvo by

mělo mít připraveno evakuační zavazadlo, přemístěny cenné předměty a nábytek do vyšších pater budovy, odpojeny zdroje elektrického proudu, plynu a přívodu vody. [10]

1.2.3 Faktory ovlivňující vznik a průběh povodně

Průběh povodní je ovlivňován řadou faktorů. Například povodňovou vlnou. Ta je charakteristická tím, jak postupuje korytem toku a mění tvar, jak mění výšku kulminačního průtoku a velikostí objemu vody. Povodňová vlna se dělí na několik částí. Část, ve které povodňová vlna narůstá, nazýváme vzestupnou částí, tedy koncentrací. Ta je následována vrcholnou částí nazývanou kulminací a poté dochází k poklesu vodní hladiny, tedy části poklesové.

Průběh povodně je také ovlivněn přírodními podmínkami, jako je morfologie terénu a toku, propustnost vrstev zemin nebo umístění ohrožené lokality. Faktory, které mají vliv na vznik a průběh povodní působí několik dnů, popřípadě týdnů, měsíců před vznikem samotné povodně. Mohou to být vydatné srážky trvalého nebo přivalového charakteru, rozdílná teplota vzduchu nebo rychlý úbytek sněhové pokrývky.

1.2.4 Orgány povodňové ochrany

Orgány povodňové ochrany tvoří nedílnou součást systému při řízení ochrany před povodněmi.

V období mimo povodeň ochranu obyvatel zabezpečují:

- a) orgány obcí,
- b) obecní úřady s rozšířenou působností,
- c) krajské úřady,
- d) Ministerstvo životního prostředí,
- e) Ministerstvo vnitra ČR,
- f) Ministerstvo zemědělství ČR.

V období povodně ochranu obyvatel zabezpečují:

- a) povodňové komise obcí,
- b) povodňové komise obcí s rozšířenou působností,
- c) povodňové komise krajů,

d) Ústřední povodňové komise. [22]

1.2.5 Opatření k ochraně před povodněmi

Povodně a bleskové přívalové deště doprovázejí lidský život od začátku jeho historie. Strašák v podobě povodní a záplav se opakuje při každých větších hrozících deštích. Na základě dostupných informací z médií a statistik, počet povodní každoročně stoupá. Největší katastrofální povodně zasáhly naše území v 19. století a od té doby se vyskytovaly pouze menší lokální povodně. S uplynutím delšího časového období mezi povodněmi samozřejmě lidská paměť a ostražitost slábla a důsledkem toho se začalo stavět a budovat v záplavových oblastech.

Důležitým krokem k ochraně obyvatel před povodněmi je zavádění preventivních opatření. Vytýčení (návrhy) záplavových území, která mohou být při výskytu přirozené povodně zaplavena vodou je v kompetenci příslušného správce vodního toku nebo díla. Rozsah návrhu stanoví příslušný vodoprávní úřad. Ten také stanoví aktivní zónu záplavového území podle nebezpečnosti povodňových průtoků. V této zóně se nesmí umisťovat, povolovat nebo provádět stavby, které slouží k jinému účelu, než jsou opatření na ochranu před povodněmi, jako jsou různé terénní úpravy pro odvod odpadních a srážkových vod. Součástí prevence bývají kontroly vodních toků a děl, kterými se zjišťují různé závady, které by mohly zvýšit nebezpečí povodně nebo její škodlivé následky. Povodňové orgány vyzvou vlastníka pozemku nebo stavby k odstranění překážek, které mohou způsobit zhoršení odtoku vody nebo ucpání koryta toku. [22]

Při nebezpečí povodně se aktivuje předpovědní a hlásná povodňová služba. Informuje povodňové orgány o možnosti vzniku povodně a jejím dalším vývoji. Udává charakter a vývoj povodně, monitoruje velikost srážek a stav vody ve vodních dílech. Tato služba je zajišťována především Českým hydrometeorologickým ústavem (dále jen ČHMU), který také vydává výstražné informace. Hlídková povodňová služba předává informace povodňovým orgánům pro varování obyvatelstva před očekávanou povodní a o vývoji situace na vodním toku. Včasná a rychlá informace o stavu povodni je důležitá zejména při přípravě opatření na zmírnění následků mimořádné události. Přihlíží se také na účinnost a dopad již přijatých opatření, která byla zavedena při předešlých povodních.

Velký vliv na vznik povodní má změna klimatu a podmínek, které negativně působí na vodní koloběh. Schopnost kontrolovat a odklonit přívalovou vodu do určité oblasti má velký vliv na rozsah škod, které povodně způsobují. Rychlá a pružná reakce je při živelných katastrofách zcela nezbytná. Protipovodňová opatření slouží především k eliminaci povodní a záplav. Cílem je minimalizovat škody, které povodně způsobí. Co nejrychleji odvést vodu ze zastavěných území a odklonit ji mimo obydlená území, kde způsobí menší rozsah škod.

Člověk do jisté míry může ovlivnit průběh povodní zavedením protipovodňových opatření. Mezi opatření patří různé mobilní protipovodňové systémy (dále jen MPS). MPS jsou využívány z důvodu jednoduchosti a nenáročnosti na čas. Jsou cenově dostupné, dají se snadno smontovat, demontovat nebo přemístit jinam. Výhodou je vysoká odolnost proti nárazu a jejich spojením se vytvoří plocha protipovodňové bariéry požadovaných rozměrů. MPS se využívá především k ochraně obyvatelstva, historických památek, k zamezení zničení důležitých provozů nebo k ochraně před únikem nebezpečných látek. Jako příklad lze uvést hrazení plněná vodou, bariéry z ohýbaných profilů, vaková hrazení a mnoho dalších. [2]

Mezi nejpoužívanější opatření řadíme:

Klasické pytle s pískem – používají se pytle tkané z juty nebo hustě tkaných umělých vláken, protože dobře drží tvar a mohou být rychle k dispozici.

Tandemové pytle – pomocí pytlů se vytvoří ochranná dvoukomorová hráz, která se staví podobně jako cihlová zeď. Postavená hráz je účinnější a méně propustná.

Pryžotextilní vaky – slouží k zadržení nebo usměrnění záplavové vody. Jednotlivé díly se spojí na potřebnou ochrannou délku a napustí se vodou. Lze je snadno a rychle přemístit do ohrožených oblastí. Výhodou je vysoká operativnost, rychlá montáž a demontáž a vysoká životnost.

Dvoukomorové bariéry plněné vodou – jedná se o systém, který se podle povodňové situace plní vodou.

Protipovodňové stěny – slouží k zabezpečení toků proti přímému rozliti z koryta, používají se k ochraně lidských obydlí, objektů s nebezpečnými chemickými látkami, vzácných památek. [31]

Mobilním hrazením lze vytvořit různě dlouhou stěnu schopnou zadržet povodňovou vlnu.

Protipovodňová stěna je tvořena pevnou částí, která má zabudované základy a mobilním hrazením, které je často umístěno na pevnou zeď. Hrazení může být z různého materiálu, jako jsou hliníkové profily, plastové moduly nebo skleněné zábrany.

Materiál na výrobu hrazení musí splňovat určitá kritéria, kupříkladu odolnost vůči chemickým látkám, mechanickou odolnost proti poškození, tepelnou odolnost, možnost opakovaného použití nebo dlouhodobou skladovatelnost. Instalace hrazení musí být jednoduchá a rychlá. Výhodou by měla být nízká hmotnost a možnost změnit výšku stavby hrazení. Jejich využití mívá zpravidla dlouhodobý charakter. [2][3]

1.2.6 Předpokládané dopady povodní

Vzniklá povodeň, povodňová vlna zasáhne do lidských životů a zanechá obrovské škody zejména v těchto oblastech:

a) zdraví a lidské životy

V této oblasti lze předpokládat možnost úmrtí a poškození zdraví osob, které nebyly nebo nechtěly být evakuovány, nebo kdy přístup k záchraně života byl znesnadněn či znemožněn včasným vyhledáním. Také lze očekávat vznik psychických traumat evakuovaných osob v důsledku ztráty svých blízkých, rozdělení rodin a příbuzných, ztráty majetku, osobních věcí a soukromí. Dlouhodobé nouzové ubytování a stravování, omezení zdravotnických a sociálních služeb, nedostatek pitné a užitkové vody pro osobní hygienu, to vše se může negativně podepsat na lidské psychice.

b) životní prostředí

Vlivem povodňové vlny se často očekává změna životního prostředí a silné poškození postiženého území velkými nánosy bahna, písku, trosek a kamení. V důsledku zvýšeného počtu a výskytu uhynulých zvířat lze předpokládat i vznik infekčních epidemií a epizootií. Tlející organické látky mohou mít negativní vliv na lidský organismus a životní prostředí. V důsledku narušení statiky a stability průmyslových staveb, výrobních a skladovacích zařízení, dopravních a průmyslových havárií, očekáváme únik nebezpečných chemických látek do vody, půdy a ovzduší.

Obnova životního prostředí po povodních má zpravidla dlouhodobý charakter a návrat fauny a flóry do původních lokalit a zón je velmi složitým procesem.

c) majetek

Při povodních lze očekávat zničení nebo velmi silné poškození majetku, budov, výrobních a průmyslových hal a ostatního technického zařízení. Dochází k narušení funkčnosti kritické infrastruktury, k narušení zásobování energiemi, plynem. Dopravní struktura je narušena a veřejná a osobní doprava je omezena. Dochází k přerušení nebo omezení výroby ve firmách, v podnicích postižených povodní, a to může zapříčinit nedostatek potravin a ostatních důležitých výrobků.

V závěru této kapitoly bych chtěla upozornit na skutečnost, že i když se budeme na živelní pohromy sebedépe připravovat, pokaždé nás zaskočí něco nečekaného, na co nebudeme připraveni. Můžeme mít koncepty ochrany obyvatel a následné procesy vypracovány do detailu, přesto nejsme schopni docílit toho, abychom zabránili tomu nejhoršímu – ztrátě lidského života.

2 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM ČR

Integrovaný záchranný systém (dále jen IZS) je určen především pro koordinaci záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech, haváriích nebo živelních katastrofách. Vznikl z potřeby každodenní činnosti záchranářů, kdy bylo nutno zorganizovat společnou činnost všech, kteří mohou svými silami, prostředky nebo kompetencemi přispět k provedení záchrany osob, hospodářských zvířat, majetku nebo životního prostředí. Složky IZS existovaly již dříve a zasahovaly při mimořádných událostech, avšak jejich činnost nebyla centrálně koordinována, protože každá ze složek měla jinou pracovní náplň a řídila se jiným pravomocemi. V současné době se jedná se o efektivně propojený systém spolupráce a koordinace činností složek orgánů státní správy a samosprávy, fyzických a právnických osob, při společném provádění záchranných a likvidačních prací. IZS se neustále vyvíjí a zdokonaluje. Po celý rok se konají tematická cvičení zaměřená na různé životní situace a živelní katastrofy, kdy je zapotřebí zapojit všechny složky integrovaného záchranného systému jako celek.

2.1 Komunikace v IZS

V krizovém řízení hraje komunikace mezi jednotlivými složkami IZS, krizovým štábem, veřejností a ostatními subjekty jednu z nejdůležitějších rolí. Čím více budou jednotlivé subjekty na komunikaci v krizové situaci připraveni, tím rychleji a efektivněji bude řízení krizové situace probíhat. Ke krizové komunikaci dochází nejen při vzniku samotné události, ale také je nezbytné takovou situaci předvídat a být na ni dostatečně připraven. Forma krizové situace může být verbální i neverbální, veřejná, skupinová nebo masová.

Předmětem krizové situace je sdělování informací mezi orgány a prvky systému krizového řízení, veřejností, médii, odborníky, orgány činnými v trestním řízení, zaměstnancům firmy, rodinným příslušníkům ostatním osobám, kterých se mimořádná událost nějakým způsobem dotýká. Hlavním cílem krizové komunikace je sdělování, předávání správných, plnohodnotných a důvěryhodných informací. [5]

2.2 Dokumentace IZS

Základním právním dokumentem pro oblast ochrany obyvatelstva je zákon č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Každý systém, každá spolupráce, se musí řídit danými pravidly a směrnicemi. Také spolupráce složek IZS musí být jednoznačně určena, koordinována a dodržována. Jinak by nastal zmatek, chaos a záchranné práce by se mohly stát pracemi nedostačujícími a neřízenými. [9][4]

Vyhláška MV č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech integrovaného záchranného systému se mimo jiné zabývá koordinací záchranných a likvidačních prací, činností operačních středisek IZS a dokumentací IZS. [13]

Dokumentaci IZS tvoří:

1. Typové činnosti.
2. Havarijní plán krajů a vnější havarijní plán.
3. Dohoda o poskytnutí pomoci.
4. Dokumentace o společných záchranných a likvidačních pracích a statistické přehledy.
5. Dokumentace o společných školeních, instruktážích a cvičeních složek IZS.
6. Poplachový plán IZS. [9]

2.3 Složky integrovaného záchranného systému

„Základními složkami integrovaného záchranného systému jsou Hasičský záchranný sbor České republiky a jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany, Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby České republiky a Policie České republiky.“ dle zákona č. 239/2001 Sb., o integrovaném záchranném systému.

Základní složky integrovaného záchranného systému jsou rozmístěny po celém území ČR a zasahují při mimořádných událostech společně. Nedílnou součástí IZS jsou i ostatní složky definované zákonem:

„Ostatními složkami integrovaného záchranného systému jsou vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, ostatní záchranné sbory, orgány

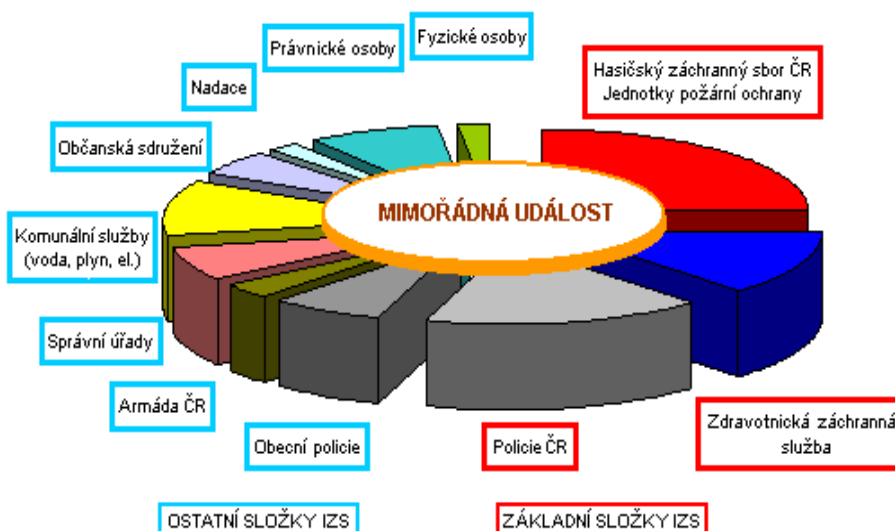
ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím. Ostatní složky integrovaného záchranného systému poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání. V době krizových stavů se stávají ostatním složkami integrovaného záchranného systému také odborná zdravotnická zařízení na úrovni fakultních nemocnic pro poskytování specializované péče obyvatelstvu.“ [9]

Úkoly a činnosti složek IZS, které musí plnit při mimořádných událostech:

1. Zajišťovat nepřetržitou pohotovost pro příjem hlášení o vzniku mimořádné události.
2. Vyhodnocovat hlášení.
3. Zajišťovat neodkladný zásah v místě mimořádné události. [4]

Pro přehlednost uvádím schéma složek IZS, které pomáhají eliminovat následky mimořádné události. Více informací o složkách IZS se dovíme v následujících odstavcích.

Obrázek 1: Složky IZS

Zdroj: HZS ČR: modul I. [20]

2.3.1 Hasičský záchranný sbor České republiky

Hasičský záchranný sbor České republiky (dále jen HZS ČR) byl založen státem. V současné době spadá do resortu Ministerstva vnitra a vychází ze zákona č.238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky, jako organizační složka státu. [9]

Hasiči v současném moderním světě představují ohledně své pracovní náplně nejvšestrannější složku při záchraně lidského života. Hašení požárů zabírá zhruba pouze třetinu jejich zásahových činností. Zbývající část činností vyplňuje výjezdy k dopravním nehodám, při kterých vyprošťují zraněné a zaklíněné osoby ze zdemolovaných dopravních prostředků, popřípadě s nehodami spojené úniky nebezpečných chemických látek a ohrožení životního prostředí. Likvidace ekologických havárií. Pomáhají při potřebné práci na vodní hladině. V případě živelních katastrof základním posláním HZS je chránit životy a zdraví, majetek občanů a poskytovat okamžitou a účinnou pomoc při MU, jako jsou živelní pohromy, průmyslové havárie nebo teroristické útoky.

Plní úkoly na úseku požární ochrany a civilní nouzové připravenosti, požární prevence a ochrany obyvatelstva. [7]

HZS ČR tvoří složky:

- a) „*generální ředitelství hasičského záchranného sboru (dále jen generální ředitelství), které je součástí Ministerstva vnitra (dále jen ministerstvo),*
- b) *hasičské záchranné sbory krajů,*
- c) *záchranný útvar,*
- d) *Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany ve Frýdku – Místku“.* [8]

V případě mimořádné události se stává člen HZS ČR velitelem zásahu a koordinuje práci a postup jednotlivých složek IZS. Při plnění svých úkolů spolupracuje s ostatními složkami IZS, s úřady, s orgány státní správy, právníckými nebo fyzickými osobami, s neziskovými organizacemi nebo jednotlivými občanskými sdruženími.

V naléhavých případech nebo při ztrátě spojení zajišťuje informovanost všech zainteresovaných subjektů spojovací technikou a prostředky.

V případě výstrahy Českého hydrometeorologického ústavu předává informace v rámci hlásné povodňové služby.

Příslušníci HZS jsou při zásahu oprávněni:

- vyzvat každého, aby nevstupoval na určená místa nebo se podrobil omezením vyplývajících z provedení služebního zásahu (v případě neuposlechnutí výzvy požadovat prokázání totožnosti),
- požadovat od fyzických a právnických osob informace k plnění úkolů HZS,
- při zásahu jsou oprávněni vstupovat do objektů, zařízení, na cizí pozemky, popř. otevřít byt nebo jiný uzavřený prostor, hrozí-li nebezpečí z prodlení,
- zabezpečovat varování a vyrozumění orgánů státní správy,
- zajišťovat pomoc při provádění zabezpečovacích prací na vodních dílech nebo tocích,
- označovat nebo organizovat značení nebezpečných oblastí,
- provádět dekontaminaci míst ohrožujících zdraví nebo životní prostředí a další ochranná opatření,
- organizovat evakuaci obyvatel, zajistit nouzové ubytování a nouzové zásobování potravinami, pitnou vodou na území postiženém MU,
- koordinovat humanitární pomoc,
- napomáhat při zpracování povodňového plánu,
- kontrolovat připravenost jednotek požární ochrany,
- zabrat dopravní prostředky, benzín, popř. jinou techniku. [8]

2.3.2 Zdravotnická záchranná služba České republiky

ZZS ČR se řídí zákonem č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě a zákonem č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování.

Podmínky pro poskytování ZZS, povinnosti poskytovatelů ZZS a další povinnosti vyplývají z výše uvedených zákonů. ZZS zajišťuje odbornou přednemocniční neodkladnou péči (dále jen PNP) u stavů, které ohrožují život. Tuto péči zajišťují prostřednictvím operačních

středisek, která jsou nepřetržitě obsazena profesionály, kteří poskytnou okamžitou odbornou pomoc a zajistí vyslání dalších složek IZS. [12]

ZZS je rozdělena do dvou skupin, na operační středisko a výjezdovou skupinu.

Hlavní úlohou operačního střediska je nepřetržitě přijímat tísňová volání, podle stupně naléhavosti vyhodnocovat závažnost situace a rozhodovat o nejvhodnějším poskytnutí PNP. Výjezdovým skupinám poté předávat konkrétní aktuální informace o stavu situace.

V případě nutnosti rozhoduje také o nasazení letecké záchranné služby, popřípadě organizuje dopravu nemocných a raněných osob ze zahraničí do ČR. [4]

Výjezdová skupina ZZS se liší počtem členů a složením posádky.

Rychlá lékařská pomoc (dále jen RLP) je nejméně tříčlenná, posádku tvoří řidič, zdravotnický záchranář a lékař. Vedoucím skupiny je lékař.

Rychlá zdravotnická pomoc (dále jen RZP) je nejméně dvoučlenná, posádku tvoří řidič a zdravotnický záchranář.

Letecká záchranná služba (dále jen LZS) je dvoučlenná, posádku tvoří lékař a zdravotnický záchranář, dalšími členy jsou pilot, popř. navigátor.

Rendez – Vous systém (dále jen RV) je systém tvořený součinností lékaře a RZP. Posádku RV tvoří řidič – záchranář a lékař. K jednomu zásahu na místo události vyjíždí tedy současně dvě posádky. K setkání posádek dochází na místě události. Lékař po ošetření pacienta dle situace odjíždí k další události a pacient je transportován RZS k hospitalizaci.

Vyslání jednotlivých výjezdových skupin je v kompetenci a v závislosti na rozhodnutí dispečera operačního střediska. [9]

Podle zákona č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě, ZZS nepřetržitě zabezpečuje, organizuje a řídí prostřednictvím jednotného spojovacího systému:

- „*nepřetržitý kvalifikovaný bezodkladný příjem volání na číslo 155 a výzev předaných operačním střediskem jiné složky IZS operátorem zdravotnického operačního střediska,*
- *vyhodnocování stupně naléhavosti tísňového volání, rozhodování o nejvhodnějším okamžitém řešení tísňové výzvy podle zdravotního stavu pacienta, rozhodování o*

vyslání výjezdové skupiny, rozhodování o přesměrování výjezdové skupiny a operační řízení výjezdových skupin,

- *řízení a organizaci přednemocniční neodkladné péče na místě události a spolupráci s velitelem zásahu IZS,*
- *spolupráci s cílovým poskytovatelem akutní lůžkové péče,*
- *poskytování instrukcí k zajištění první pomoci prostřednictvím sítě elektronických komunikací v případě, že je nezbytné poskytnout první pomoc do příjezdu výjezdové skupiny na místo události,*
- *vyšetření pacienta a poskytnutí zdravotní péče, včetně případných neodkladných výkonů k záchraně života, provedené na místě události, které směřují k obnovení nebo stabilizaci základních životních funkcí pacienta,*
- *soustavnou zdravotní péči a nepřetržité sledování ukazatelů základních životních funkcí během přepravy,*
- *třídění osob postižených na zdraví dle odborných hledisek urgentní medicíny při hromadném postižení osob v důsledku MU nebo krizových situací“.* [12]

2.3.3 Policie České republiky

Policie České republiky (dále jen PČR) je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor, který slouží veřejnosti, a jehož kompetence jsou upraveny zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

Úkolem PČR je chránit bezpečnost osob, majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly dle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony. [11]

V době povodňových aktivit je prvotním úkolem PČR zajistit veřejný pořádek a připravit se na řešení dopravní situace v předpokládaných zátopových oblastech. Ve spolupráci s ostatními orgány státní správy (obecní nebo městská policie, odbor dopravy) provádí přípravu možných evakuačních míst a tras. Monitoruje vzestup vodních hladin v terénu a aktuální informace o vývoji situace předává příslušným orgánům a řídicím složkám PČR. Ve spolupráci s dalšími složkami IZS pomáhá při evakuaci obyvatel, provádí uzavření posti-

žených nebo evakuovaných oblastí. Zabezpečuje opuštěné domy nebo ulice před rabováním. V zatopených oblastech omezuje nebo odklání dopravu. [11]

2.3.4 Ostatní složky IZS

Ostatní složky IZS tvoří vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní ozbrojené sbory, záchranné sbory, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím.

Armáda ČR pomáhá jako posila složek IZS v době, kdy se situace stává nevladatelnou. Plní úkoly ve prospěch IZS jako je vyhledávání, vyprošťování a zachraňování osob, postižených MU. Její speciální jednotky provádí vodní záchranné práce, pozemní práce, pomáhají při evakuaci osob a záchraně hospodářských zvířat. Zajišťují nouzové zásobování obyvatelstva pitnou vodou, základními potravinami a hygienickými prostředky. Hlavním úkolem je především ochrana osob, majetku. Armáda je nápomocna při zajišťování eliminace a odstraňování následků MU, přírodních katastrof, ekologických havárií apod.

Koordinační činnosti jsou dle potřeby realizovány prostřednictvím operačního informačního systému HZS. [4]

Dalšími důležitými pomocníky při MU jsou zejména:

Bezpečnostní složky – městská, obecní policie, justiční stráž, vězeňská služba, celní stráž, BIS.

Ostatní záchranné sbory – báňská záchranná služba, vodní záchranná služba, horská záchranná služba, svaz záchranných brigád kynologů ČR.

Havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby - součástí jejich činnosti je snížení rizik úniku elektrického proudu, plynu, vody.

Technické služby poskytují komunální služby, jako je kompletní nakládání s odpady, veřejné a zemní práce, demoliční práce a spolupracují při likvidačních pracích.

Neziskové organizace a sdružení občanů – jsou nápomocni při záchranných a likvidačních pracích, působí v oblasti humanitární, sociální a zdravotní. Mezi nejznámější patří Český červený kříž, Adra, Člověk v tísni, Lékaři bez hranic nebo Sdružení hasičů Čech Moravy a Slezska. [6]

2.4 Koordinace složek integrovaného záchranného systému

Příkladem mimořádné krizové situace, na kterém lze ukázat funkčnost složek IZS je povodeň. Vyskytuje se na našem území poměrně často a vyžaduje vysoce koordinované zapojení velké části celostátního systému.

Za předpovědní a hláskou službu nezodpovídá pouze Český hydrometeorologický ústav spolu s podniky jednotlivých povodí, ale i povodňové orgány. Ve své působnosti odpovídají za organizaci povodňové ochrany, řídí, kontrolují a koordinují činnost ostatních účastníků záchranných prací.

Součinností složek IZS při společném zásahu se rozumí koordinace záchranných a likvidačních prací. Stálou koordinaci složek IZS zajišťují operační a informační střediska integrovaného záchranného systému (dále jen OPIS IZS). Na tato střediska jsou svedena tísňová volání - linky 112, 150.

Záchranné práce – činnost, která se využívá k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik, převážně v případě ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí. [3]

Likvidační práce – činnost k odstranění následků, které způsobila mimořádná událost nebo krizová situace. [6]

Koordinální a integrační orgány v IZS tvoří velitel a štáb velitele zásahu, OPIS IZS, přednosta okresního úřadu a štáb okresu, krajský hejtmán a krizový štáb kraje, Ministerstvo vnitra a krizový štáb ministerstva vnitra. [18]

Rozeznáváme tři úrovně koordinace – taktickou, operační a strategickou.

Taktická úroveň se provádí přímo v místě zásahu. Za záchranné a likvidační práce na místě odpovídá velitel zásahu, zpravidla velitel požární jednotky. Řídí provádění prací a koordinuje činnost složek IZS.

Velitel zásahu si na místě zásahu může zřídit svůj vlastní výkonný orgán, tedy štáb velitele zásahu.

Operační úroveň – jedná se o úroveň operačních středisek základních složek IZS. Operační střediska jsou zřízena v okresech, krajích a na Ministerstvu vnitra. Úkolem je zajištění obsluhy dispečinku linek tísňového volání – 150, 155, 158, 112. [5]

Strategická úroveň představuje přímé zapojení starosty obecního úřadu s rozšířenou působností, hejtmána kraje nebo Ministerstva vnitra do koordinace záchranných a likvidačních prací. [5]

Spolupráce jednotek požární ochrany, ať už profesionálních nebo dobrovolných sborů se složkami integrovaného záchranného systému a dalšími subjekty při řešení mimořádných událostí, je velmi významná. Neustálé zdokonalování celého systému ochrany obyvatelstva vede k včasnému zásahu při záchraně lidského života. Povinností státu je zabezpečit občanům pomoc v případě, kdy jsou ohroženi na životě nebo zdraví. Stát tuto pomoc zajišťuje prostřednictvím složek IZS. Avšak ani spolupráce všech složek nedokáže vždy zachránit lidský život.

3 JEDNOTKA SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ OBCE

JSDH obce je organizace, kterou zřizuje obec. Ze svého rozpočtu se podílí na jejím financování a technické vybavení. Ve své činnosti se jednotka podílí na záchranných a likvidačních pracích, které vyplývají z jejího začlenění do IZS.

Sbor dobrovolných hasičů řadíme do organizací občanského sdružení, které působí na úseku požární ochrany. Patří sem především Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. Obec může sboru přispívat formou dotací na vybavení a spolupráce v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva.¹

3.1 Zřízení jednotky SDH obce

Obec zřizuje jednotku SDH jako součást struktury obecního úřadu. Zřizovatel jednotku zřizuje zřizovací listinou. Ve zřizovací listině je uvedena plánovaná kategorie a skutečná kategorie jednotky. Počet hasičů stanovuje zřizovatel jednotky, musí být dostačující k tomu, aby plnil úkoly jednotky a byl akceschopný. Starosta obce jmenuje jmenovacím dekretem velitele jednotky a předkládá seznam členů jednotky SDH obce spolu s doklady o jejich zdravotní způsobilosti pro výkon služby. Technické vybavení jednotky zajišťuje zřizovatel podle svých finančních možností. Musí však splňovat minimální vybavení dané předpisem. HZS kraje s přihlédnutím k místním podmínkám zřídí jednotku SDH obce nebo ji zbaví této povinnosti a určí obec pouze ke zřízení požární hlídky. Ne každá obec České republiky má svoji jednotku SDH. Alternativním řešením je sdružení požární techniky dvou nebo více obcí k vytvoření společné jednotky různé kategorie. Obec může sdružit své prostředky i s některým z místních podniků, který má obdobnou povinnost zřídit jednotku HZS podniku. Se zřízením společné jednotky musí souhlasit HZS kraje, popřípadě Ministerstvo vnitra, pokud je jedním z účastníků HZS kraje. [20][7]

---

¹ V roce 2013 bylo na území České republiky registrováno 10 308 profesionálních hasičů, z toho 1 546 žen, 71 053 členů jednotek SDH obcí a podniků. [22]

Pro přehlednost uvádím tabulku s kategoriemi jednotek PO.

Tabulka 1: Kategorie jednotek PO

JPO I	▣ jednotka Hasičského záchranného sboru ČR, zajišťující výjezd jednoho až tří družstev o zmenšeném početním stavu (1+3), družstev (1+5) nebo jejich kombinaci, ▣ poskytuje pomoc obcím speciální a ostatní technikou v území své působnosti, ▣ v místě dislokace plní úkoly místní jednotky PO; u početně málo obsazených stanic zpravidla v součinnosti s místní jednotkou SDH obce.
JPO III/1	● jednotka sboru dobrovolných hasičů obce kategorie JPO II, která zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu a zřizuje se zpravidla ve vybrané obci s počtem obyvatel nad 1000
JPO III/2	● jednotka sboru dobrovolných hasičů obce kategorie JPO II, která zabezpečuje výjezd dvou družstev o zmenšeném početním stavu a zřizuje se zpravidla ve vybrané obci s počtem obyvatel nad 1000
JPO III/1	● jednotka sboru dobrovolných hasičů obce kategorie JPO III, která zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu a zřizuje se zpravidla ve vybrané obci s počtem obyvatel nad 1000
JPO III/2	● jednotka sboru dobrovolných hasičů obce kategorie JPO III, která zabezpečuje výjezd dvou družstev o zmenšeném početním stavu a zřizuje se zpravidla ve vybrané obci s počtem obyvatel nad 1000
JPO IV	● jednotka hasičského záchranného sboru podniku zřizovaná právnickou nebo fyzickou podnikající osobou; poskytuje speciální techniku na výzvu OPS HZS ČR zpravidla na základě písemné dohody
JPO V	● jednotka sboru dobrovolných hasičů obce kategorie JPO V, která zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu
JPO VI	● jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku zřizovaná právnickou nebo fyzickou podnikající osobou; poskytuje speciální techniku na výzvu OPS HZS ČR zpravidla na základě písemné dohody.
Nezařazené	● jednotky PO nezařazené do plošného pokrytí. Nezařazená jednotka sboru dobrovolných hasičů obce má základní početní stav jako jednotka kategorie JPO V. Nezařazené jednotky PO se zpravidla zařazují do druhého a vyššího stupně poplachu v poplachových plánech.

Zdroj: HZS ČR [17]

Pokud je jednotka s územní působností předurčena k záchranným pracem a pro ochranu obyvatelstva, může se základní početní stav členů jednotky zvýšit o potřebný počet členů.

Jednotka SDH obce, která nebyla zařazena do systému plošného pokrytí území ČR, se označuje jako JPO N. Vnitřní strukturou a výkonem je shodná s jednotkou SDH obce kategorie JPO V. U jednotek SDH obcí kategorie JPO II/2 a JPO III/2 zajišťuje zřizovatel jednotky nepřetržitou akceschopnost dvou družstev minimálně o zmenšeném početním stavu.

Veškerá činnost, kterou vykonávají členové sboru dobrovolných hasičů obce je na základě jejich dobrovolnosti. Mezi jejich činnosti patří především pomoc při hašení požáru, účastní se akcí při provádění záchranných a likvidačních prací, při živelných katastrofách anebo jiných mimořádných událostech. Obec poskytuje svým členům finanční odměnu za pomoc při hašení požáru, za pomoc při záchranných a likvidačních pracích nebo za pomoc při živelných pohromách a katastrofách. [17]

Jednotka SDH obce provádí výjezd z místa dislokace od vyhlášení poplachu jednotce:

- a) do 5 minut, kategorie JPO II nebo jednotka SDH obce s členy vykonávajícími službu v jednotce jako svoje zaměstnání,
- b) do 10 minut kategorie JPO III, JPO IV a JPO N, pokud jsou složené výlučně z členů, kteří nevykonávají službu v jednotce jako svoje zaměstnání,
- c) v době stanovené dohodou HZS kraje, pokud jde o výjezd k plnění speciálních úkolů pro ochranu obyvatelstva. [8]

3.2 Financování vybavení jednotek SDH obce

Financování požární ochrany je velmi nákladné. Podílí se na něm především veřejné rozpočty. Jednotky SDH jsou financovány z rozpočtu obce. Stát přispívá obcím na udržení akceschopnosti jednotek, na jejich odbornou přípravu v rámci různých školení, na věcné vybavení a v omezené míře i dotacemi na nákup nové požární techniky. Obec hradí ze schváleného rozpočtu výdaje na provozní náklady, výdaje na energie a pohonné hmoty. Také samotné vybavení jednotky technikou a věcnými prostředky závisí na rozpočtu obce. Zákon o požární ochraně umožňuje využití těchto jednotek k výdělečné činnosti. Jednotky mohou poskytovat pohotovostní a jiné služby nebo práci na úhradu nákladů. Výdělečná činnost však nesmí ohrožovat akceschopnost jednotky v případě výjezdu (zásahu) k mimořádné události.

3.3 Členové JSDH obce

V každé jednotce zastává člen určitou pozici. Plní úkoly vyplývající z dané funkce a podává o nich zprávu.

a) velitel jednotky SDH obce

Velitele jmenuje a odvolává starosta obce na základě vyjádření HZS kraje k jeho způsobilosti. Přihlíží také k návrhu občanského sdružení působícího na úseku požární ochrany. Tato funkce se neslučuje s funkcí člena zastupitelstva obce. Velitel jednotky by měl mít u ostatních členů přirozenou autoritu a předpokladem je schopnost řídit kolektiv ve vypjatých krizových situacích. Měl by mít praxi v jednotce SDH, znát její činnost a znát obec samotnou. Velitel určuje k plnění specifických úkolů v jednotce člena jednotky v případě potřeby při speciálních službách na úseku ochrany obyvatelstva.

b) velitel družstva

Je jmenován a odvoláván starostou obce na návrh velitele jednotky, řídí výkon služby členů jednotky určených k výjezdu jednotky, pokud vykonává službu podle plánu výkonu služby.

Řídí činnost členů družstva jednotky v operačním řízení a po dohodě s velitelem jednotky i v organizačním řízení, zastupuje velitele jednotky, pokud byl k jeho zastupování určen a ve spolupráci s velitelem jednotky vede výkaz služby členů jednotky. Své odborné znalosti předává ostatním členům jednotky a podílí se na jejich odborné přípravě.

c) strojník

Práce strojníka spočívá především v plnění úkolů řidiče. Odpovídá za udržování požární techniky v akceschopném stavu, vede dokumentaci provozu požární techniky a přidělených technických prostředků (výkaz jízd, spotřeba PHM, evidence zásob PHM atd.). Má znalosti z taktiky nasazování určených prostředků při MU. Zaparkování určených dopravních prostředků (vozidel HZS) a jejich rozestavění v místě zásahu zejména při požáru, u zásahu za přítomnosti nebezpečné látky nebo u dopravní nehody.

d) starosta SDH

Zastupuje velitele jednotky SDH při jednáních s jinými organizacemi a orgány, podepisuje písemnosti, připravuje jednání výboru a zajišťuje jeho rozhodnutí, o své činnosti podává zprávy nejbližšímu jednání výboru, zodpovídá za informovanost členské základny SDH.

e) referent mládeže

Člen SDH, který vede kolektiv mladých hasičů, zapojuje kolektiv do celostátní hry Plamen mládeže a dorostu a do dalších akcí pořádaných pro mládež v duchu ochrany obyvatel. Úzce spolupracuje s vedením školy a organizacemi a sdruženími, která spolupracují s mládeží.

f) kronikář

Zachycuje a zpracovává činnosti a události týkající se sboru. Kromě psaní do kroniky shromažďuje fotografie, videa, články, novinové ústřížky a ostatní materiály, které zachycují činnost jednotky.

g) hospodář

Člen sboru, který se stará o vedení účetnictví a hospodaření. Vede finanční deník s přehledem všech příjmů a výdajů sboru. V jeho kompetenci nalezneme i evidenci veškerého majetku SDH.

V minulosti se HZS ČR a jednotky PO zabývaly převážně zásahy u požárů, staraly se o požární bezpečnost. S postupem času a vývojem lidské společnosti se jejich zásahová činnost začala rozšiřovat o další úkoly, technické zásahy a záchranné práce. V současnosti zastávají hasiči stěžejní roli v přípravě státu na mimořádnou událost.

Práce, snaha a úsilí členů dobrovolných hasičů bývá v médiích označována jako pomoc hasičů, ale nikdo se již nepozastaví nad tím, zda se jedná o práci dobrovolných hasičů nebo profesionálního sboru. V očích veřejnosti tak jednotka sboru dobrovolných hasičů má zcela jiný význam.

V teoretické části jsem se zabývala vymezením základních pojmů, které souvisí s tématem bakalářské práce tj. s povodněmi. Krátce jsem se zmínila o rozdělení mimořádných událostí. Obsahem části práce byla problematika povodní (typy povodní, příčiny vzniku, opatření k ochraně před povodněmi, dopady). S mimořádnými událostmi souvisí ochrana obyvatel, která je v naší zemi zabezpečována složkami IZS, kterými jsou především složky HZS ČR, ZZS ČR, Policie ČR a také sbor dobrovolných hasičů obce, o kterých se v teoretické části zmiňuji jen krátce. Podrobněji se o činnostech a úkolech sboru dobrovolných hasičů zmiňuji v praktické části bakalářské práce.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 OBEC VIKÝŘOVICE

Pro vypracování praktické části jsem si vybrala jednotku sboru dobrovolných hasičů obce Vikýřovice. Obec Vikýřovice byla v roce 1997 postižena katastrofální povodní a záchrana lidského života při této živelní události se stala skutečností.

4.1 Historie a současnost obce

První zmínka o obci se objevuje v písemných pramenech z roku 1391. Obec původně náležela šumpersko-novohradskému panství, ale v 16. století již spadala pod panství velkološinské. Základní obživou obyvatelstva bylo zemědělství, dokud se nezačaly projevovat důsledky průmyslové revoluce. Od počátku 20. století se úspěšně rozvíjela průmyslová výroba i ve Vikýřovicích. Obyvatelé obce pracovali v nedalekých rapotínských sklárnách, v rafinérii minerálních olejů nebo v tkalcovně. Mezi menší podniky, poskytující pracovní místa patřily též továrna na lihoviny, mlýn a výroba cementového zboží. Ve Vikýřovicích byly také dva velkostatkářské dvory. Od poloviny 19. století se počet obyvatel obce neustále zvyšoval. O příznivý demografický vývoj se zasloužila poloha obce v blízkosti okresního města, ale také pracovní příležitosti poskytované několika zdejšími průmyslovými podniky. V roce 1850 měly Vikýřovice 1060 obyvatel a do roku 1900 se jejich počet zvýšil na 1444. V tomto období se všichni zdejší usedlíci hlásili k německé národnosti. Po druhé světové válce byla řada německých obyvatel odsunuta zpět do Německa a došlo k poměrně rychlému dosídlení emigranty z Volyně. V roce 1950 žilo ve Vikýřovicích již 1425 osob. Příznivý demografický vývoj pokračoval i v následujících desetiletích. [23]

Obec leží ve střední části šumperského okresu v nadmořské výšce 335 m.n.m. na levém břehu řeky Desné, která ji odděluje od sousední obce Rapotín, jenž se nachází na pravém břehu. Správní území obce tvoří pouze katastrální území Vikýřovice, jehož výměra činí 1175 ha. Na jihozápadě sousedí Vikýřovice s k.ú. Šumperk, na západě s k.ú. Rapotín, na severu s k.ú. Petrov nad Desnou, na severovýchodě s k.ú. Hraběšice a Krásné u Šumperka a na jihu s k.ú. Nový Malín. V současné době má obec 2 348 obyvatel. Od roku 1997 jsou

Vikýřovice součástí mikroregionu Svazek obcí údolí Desné². Český název Vikýřovice je odvozen od německého Weikersdorf (Weikerova ves). Za okupace v letech 1938-1945 byla obec součástí Rapotína, v roce 1976 se stala součástí Šumperka a od roku 1990 je samostatnou obcí.

V obci je mnoho možností využití volného času. Vikýřovice disponují širokou nabídkou volnočasových zařízení. V suterénu mateřské školy můžeme navštívit galerii s keramickou dílnou nebo v době nepříznivého počasí si zajít do místní knihovny.

V říjnu 2010 bylo slavnostně otevřeno Muzeum silnic. V rámci stálé expozice se seznámíme s vývojem silnic, od nejstarších stezek, po dnešní moderní silnice na území Čech, Moravy a Slezska. V témže roce 2010 byla dokončena přístavba víceúčelové haly k základní škole pro sportovní a společenské aktivity. K venkovnímu sportovnímu vyžití má obec k dispozici fotbalové hřiště, asfaltovou plochu na volejbal a nohejbal, přístřešek pro venkovní posezení, herní prvky pro děti, travnatou plochu pro atrakce např. u příležitosti oslav Dětského dne, nebo s možností zahrát si petanque. V obci můžeme shlédnout několik pamětihodností. Mezi nejzajímavější patří pískovcové sousoší Kalvárie z roku 1813. Dominantou obce je budova „Zámečku“ z konce 19. století. Jedná se o novorenesanční budovu s prvky francouzského stavitelství s bohatým členěním a věží. Po válce a následném odchodu původních obyvatel připadla budova obci, která zde v roce 1953 zřídila mateřskou školu. Další významnou stavbou v obci je kaple sv. Antonína. [23]

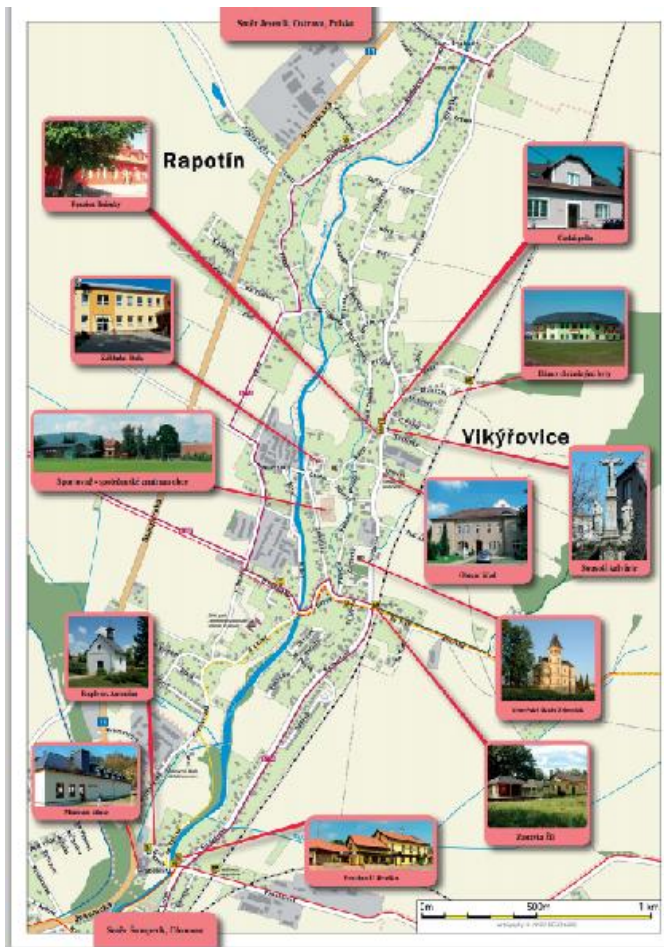
Všechny pamětihodnosti můžeme shlédnout na mapě Vikýřovic.

---

² Svazek obcí údolí Desné byl založen za účelem zprovoznění železniční tratě Šumperk – Kouty nad Desnou, Petrov nad Desnou – Sobotín, která byla zničena při povodni v roce 1997. Svazek tvoří osm obcí- Hraběšice, Loučná nad Desnou, Rapotín, Rejchartice, Sobotín, Velké Losiny, Vikýřovice a Vernířovice.

Obrázek 2: Mapa Vikýřovic

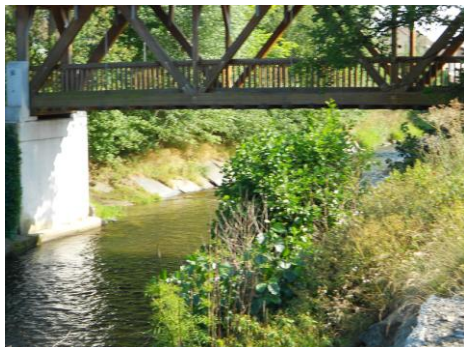

Zdroj: Dokumenty obce [27]

Poloha obce je velmi výhodná. Těsná blízkost města Šumperka každému umožní tuto vzdálenost zdat pěšky, na kole nebo místní dopravou, autobusem či vlakem. Místní komunikace upravené živičným povrchem jsou využívány jako cyklistické stezky. V obci je možnost ubytování ve 3 ubytovacích zařízeních s kapacitou přibližně 70 lůžek. Kromě ubytování nabízí i restauraci, salonky, venkovní posezení. V letních měsících jsou vyhledávanou zastávkou a občerstvením nejen pro cyklisty.

Přes řeku Desnou mohou návštěvníci obce přejít či na kole přejet přes dřevěný most do sousedního Rapotína.

Obrázek 3: Most spojující Vikýřovice a Rapotín

Zdroj: vlastní

Možnost vyhlídkových letů, seskok padákem včetně tandemového seskoku nabízí cca 2 km vzdálené letiště šumperského aeroklubu. Přírodní nádrž Krásné, vzdálená 2 km od obce nabízí koupání a rybolov.

Vikýřovicemi protéká řeka Desná, jejíž celý tok od pramene až po ústí do Moravy je dlouhý 14 km. Desná vzniká soutokem potoků Hučivá a Divoká Desná, které odvodňují severozápadní část Jeseníků. Řeka teče převážně jihozápadním směrem a vlévá se zleva do Moravy. V horní části má charakter prudké horské bystřiny s korytem 5-7 m širokým a převážně kamenitým. Ve středním a dolním úseku spád poněkud klesá, rychlost toku se však příliš nemění, i když koryto řeky se rozšiřuje.

Obrázek 4: Řeka Desná

Zdroj: vlastní

4.2 Infrastruktura obce

Podnikatelské aktivity v obci zahrnují všechny oblasti podnikání, řemesla, obchod, služby. Je zde několik větších výrobních areálů a živnostenských provozoven. Na jižním okraji katastru se nachází bývalý areál Benziny, který je dnes kontaminovaným brownfieldem³. V areálu STS⁴ se nachází podnikatelské subjekty zabývající se stavebnictvím a prodejem stavebních materiálů, kovovýrobou, zámečnickými pracemi, dopravou, atd. Kromě toho v obci působí i další provozovny, které mají spíše charakter služeb nebo občanské vybavenosti.

Na půdě pronajaté od soukromých vlastníků hospodaří téměř na 400 ha dceřiná společnost Výzkumného ústavu pro chov skotu Rapotín, s.r.o. Tato společnost provozuje v k.ú. Vikýřovice rostlinnou a živočišnou výrobu zaměřenou na pastevní odchov hovězího dobytka. Se souhlasem vlastníků převedla společnost značnou část orné půdy na pastviny, a tím je také zajištěna trvalá péče o krajinu. Soukromé obhospodařování půdy drobnými zemědělci je nepatrné. Východně od obce se nachází jeden areál pro chov skotu. V severní polovině obce se u železniční trati nachází stabilizovaný areál zahradnictví zaměřeného na prodej okrasných dřevin. Východně od obce je lokalizován areál firmy zabývající se pěstováním akvarijních rostlin.

---

³ Brownfield – termín, který označuje nevyužívané území, např. zemědělské a průmyslové stavby a areály, skladovací prostory nebo obytné budovy.

⁴ STS – zkratka pro strojní traktorovou stanici v obci Vikýřovice

Obrázek 5: Mapa obce Vikýřovice

Zdroj: Mapy [25]

4.3 Rizika obce Vikýřovice

Z Havarijního plánu Olomouckého kraje a Povodňového plánu města Šumperka jsem zjistila, že obec Vikýřovice se nachází v záplavovém území přirozených povodní, což dokládají informace a data z katastrofálních povodní v roce 1997, kdy byla celá obec tímto živlem postižena. V případě vzniku povodně je obec ohrožena rozvodněním řeky Desné a navazujících menších potůčků, které se do řeky vlévají. Přívalové deště mívají za následek rozvodnění řeky Desné na určitých, předem vytipovaných místech, ale i tato místa bývají pod kontrolou hasičů i obyvatel. V případě úniku nebezpečných látek by se jednalo především o možný únik v souvislosti s pozemními komunikacemi, letištěm, anebo se stanovištěm strojů údržby a správy silnic. Z živelních pohrom zde dochází nejčastěji k požárům. V období bouřek, vichřic a nárazového větru hrozí popadání stromů na veřejné a místní komunikace, přerušení dodávek energie, plynu a pitné vody. Dalším rizikem pro obec je výzkumný ústav pro chov dobytka v Rapotíně. Je zde nebezpečí úniku fekálií do kanalizačního systému a následné zamoření spodních a povrchových vod.

4.4 SWOT analýza obce Vikýřovice

Silné a slabé stránky můžeme chápat jako analýzu současnosti, možnosti a hrozby jako analýzu dalšího možného vývoje. Díky tomu lze vyhodnotit fungování obce, nalézt problémy nebo nové možnosti růstu. Pro přehlednost jsem vypracovala SWOT analýzu obce.

Tabulka 2: SWOT analýza obce Vikýřovice

Silné stránky S	Slabé stránky W
• atraktivita obce (klidné prostředí v podhůří Jeseníků) • dobrá dopravní infrastruktura (silnice, železnice, autobusy, blízkost letiště) • obec je členem Svazku obcí údolí Desné (vlastník železniční regionální tratě) • dobrá technická infrastruktura • kvalitní pokrytí telekomunikačními sítěmi, internet • zřízení JSDH obce • občanská vybavenost (školy, centra, pošta, prodejny potravin, atd.)	• chátrající a neudržované budovy a objekty • stanovení záplavového území, včetně aktivních zón vodního toku Desná • omezení stavebních aktivit v obci • chybějící systém hromadného informování občanů při mimořádných a krizových událostech • nevyřešená protipovodňová opatření • nedostatek finančních zdrojů na opravy a údržbu vodního koryta
Příležitosti O	Hrozby T
• poloha obce v blízkosti města Šumperk • zapojení obyvatel do veřejného života v obci • využití dotací (např. zavedení systému hromadného informování občanů při mimořádných událostech) • společný postup obcí Svazků obcí údolí Desné při řešení protipovodňových opatření	• vytváření větších lokalit satelitního bydlení • nedostatek finančních zdrojů na opravy a údržbu technické infrastruktury (vodovod, kanalizace) • riziko povodní a ohrožení infrastruktury obce • špatná komunikace, negativní projevy v chování místních obyvatel při mimořádných událostech, poškozování přírodních zdrojů

Zdroj: vlastní

Na základě všech dílčích podkladů pro analytický souhrn konstatují, že obec vykazuje pozitivní trend ve svém rozvoji.

4.5 Protipovodňová opatření obce

Opatřeními na ochranu před povodněmi se rozumí preventivní a přípravná opatření, která se provádí mimo povodeň, a operativní opatření prováděná v době povodně. V roce 1997 postihla obec Vikýřovice ničivá povodeň. Od té doby se plánuje a připravuje realizace protipovodňových opatření, která by měla ochránit obec před ničivou silou vody. Protipovodňová opatření jsou koncipována na padesátiletou vodu.

Součástí opatření je vybudování pěti povodňových parků, vybudování odlehčovacích ramen, rekonstrukce koryta a jezů, lávka pro pěší, rekonstrukce dvou silničních mostů a vybudování rybích přechodů. Další ochranou před povodní je úprava řečiště. Musí se do něj vejít maximální množství vody, aby průtok řeky mohl stoupnout bez většího zvýšení hladiny. Z tohoto důvodu se koryto řeky prohlubuje, rozšiřuje a zpevňuje hrázemi. Břehy kolem řeky jsou zpevňovány betonovými hrázemi.

Obrázek 6: Opravená protipovodňová hráz

Zdroj: vlastní

Obrázek 7: Odlehčovací rameno

Zdroj: vlastní

Po zkušenostech z povodní minulých let většina obcí vybuodovala odtokové kanály, které mají za úkol odvádět vodu při bleskových povodních. Pokud je koryto těchto kanálů znečištěno nebo nedostatečně hluboké, zajišťují jeho prohloubení nebo rozšíření dle pokynů starosty obce členové jednotky SDH obce.

Obrázek 8: Odtokový kanál

Zdroj: vlastní

Při řešení protipovodňových opatření na řece Desné je velmi důležitá spolupráce mezi obcemi, kterými řeka Desná protéká a správcem toku, v tomto případě Povodí Moravy s.p.

Obec Vikýřovice i ostatní sousedící obce udělaly velký kus práce spojené s ochranou obyvatel před povodněmi. Rok 1997 se stal mezníkem ve vývoji obce. Započala se stavět protipovodňová opatření, která mají v budoucnosti zamezit vzniku takových katastrofálních škod, jaké za sebou zanechala červencová povodeň. Ochrana lidského života a zdraví se stala pro všechny obce hlavní prioritou a spolupráce v této oblasti nabyla velkého významu.

5 JEDNOTKA SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ OBCE VIKÝŘOVICE

Téměř každá obec v České republice má zřízenou vlastní jednotku sboru dobrovolných hasičů. Na základě ustanovení §29 odst. 1 písm. a) zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně má i obec Vikýřovice zřízenou Jednotku sboru dobrovolných hasičů.

Sbor zasahuje při zdolávání požárů, záchranných pracích, živelních pohromách a dalších mimořádných událostech. Spolupracuje s ostatními jednotkami PO, Policií ČR, Zdravotnickou záchrannou službou a ostatními složkami integrovaného záchranného systému. Plní i úkoly v oblasti civilní ochrany obyvatelstva. [7]

Obrázek 9: Znak SDH Vikýřovice

Zdroj: JSDH Vikýřovice [30]

Historické prameny uvádějí vznik hasičského záchranného sboru obce již v roce 1886. V té době v obci bydlelo převážně obyvatelstvo německé národnosti, a proto byl sbor německý. První český hasičský sbor byl založen 15.7.1936. Původní název sboru byl Hraničářský sbor dobrovolných hasičů. Sbor měl 43 mužů a 2 ženy, jako činné členy. Po válce v roce 1945 měl sbor již pouze 19 činných členů. Během let počet členů v jednotce kolísala a v současné době má jednotka pouze 13 členů. V současné době tvoří jednotku SDH Vikýřovice 13 aktivních členů a 10 neaktivních členů, převážně žen, které se akcí neúčastní. [24]

5.1 Úkoly a činnosti členů jednotky SDH obce

Prioritním úkolem hasičů je hašení požárů, při kterém jednotky likvidují požár a odstraňují jeho následky. Při záchranných pracích je to jinak. V tomto případě není prioritou likvidace mimořádné události, ale především jde o zabránění vzniku rizik. Jednotka má za úkol provádět jen taková opatření, která vedou k bezprostřednímu odstranění hrozby ohrožující život, zdraví, majetek nebo životní prostředí. Důvodem je vybavení SDH a odborná příprava hasičů, která není na takové úrovni, jakou disponují profesionální jednotky. Předchází se tím nebezpečnému jednání na místě zásahu, které by mohlo vést ke škodám z důvodu neprofesionálního postupu.

V bakalářské práci jsem se zaměřila na úkoly a činnosti SDH obce Vikýřovice při mimořádné události. Podle informací z obce počet výjezdů jednotek za rok není velký. To souvisí také s tím, pod jakou organizační jednotkou PO je jednotka vedena. Jednotka je zařazena do kategorie JPO V plošného pokrytí. Zpravidla vyjíždí k událostem, při kterých není zapotřebí využít profesionální sbory. Ně kterým spoluobčanům se na první pohled zdá, že jednotka hasičů v obci není potřebná, jelikož existují profesionální sbory hasičů. Neuvědomují si však, že ani profesionální jednotky nemohou být u každé mimořádné události ihned. V případě vypuknutí požáru nebo vzniku bleskové povodně v obci jsou mezi prvními, kdo zasahuje, protože jsou nejbližší. Také samotná činnost při zásahu je velmi vysilující, a i když jsou profesionálové fyzicky zdatnější, nejsou schopni takovou činnost vykonávat bez přestávek. Jednotky se v záchranných pracích střídají.

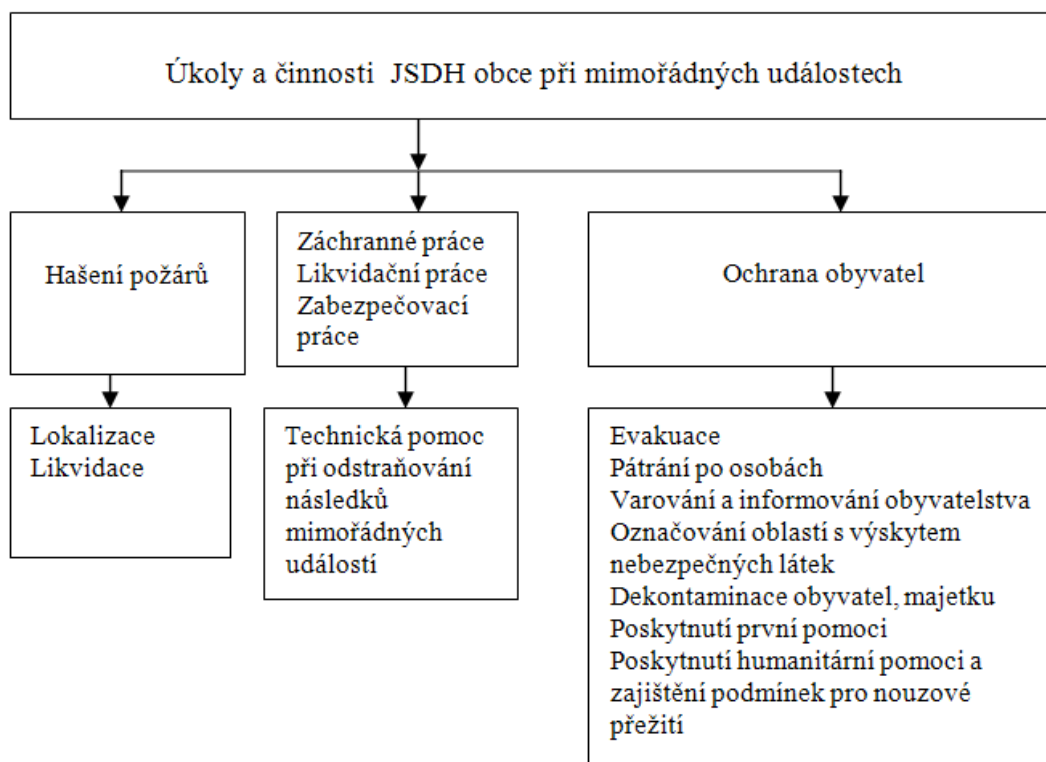
Dobrovolní hasiči se také často setkávají s negativní kritikou své činnosti a existence. Tyto negativní reakce většinou pochází od občanů, kteří jejich práci neznají a nechtějí poznat.

Rozhodnutí stát se hasičem a věnovat se této činnosti stojí mnohem více úsilí, než si obyčejný člověk dokáže představit. Musíme si uvědomit, že i hasič má jiné zájmy, má rodinu, přátele a zaměstnání. Práci dobrovolného hasiče nemůže zastat jen tak každý. Každá práce má svá specifika. Takovou práci vykonává člověk, který má k hasičské činnosti vztah a srdce na pravém místě. Činnost dobrovolných hasičů je velmi důležitá. Jsou to právě oni, kteří vykonávají likvidační práce a odjíždějí z místa zásahu jako poslední.

V případě povolání k zásahu především dbají na svoji bezpečnost a bezpečnost ostatních hasičů. Obecnými úkoly, které vyplývají z jejich předurčenosti, jsou ochrana obyvatel a

pomoc při záchranných a likvidačních pracích. Pro přehlednost jsem vypracovala tabulku, ve které uvádím činnosti spojené s mimořádnými událostmi.

Tabulka 3: Úkoly a činnosti JSDH obce

Zdroj: vlastní

5.2 Úkoly při jednodenních povodních

Jednodenní povodně vznikají náhle, především působením vydatných srážek a rychle ustupují. Jsou charakteristické vzestupem vodní hladiny na vodních tocích. Krátkodobé povodně nevznikají pouze v létě. Setkáváme se s nimi také v zimním období. Mohou vzniknout ucpáním koryt řek sněhem nebo ledem.

Přivalové lijáky spojené s bouřkami a krupobitím jsou poměrně častým jevem, avšak většinou zasáhnou jen malou plochu území. V případě, kdy obec postihnou přivalové deště a dochází k lokálnímu zatopení členové JSDH obce provádí neodkladně tyto činnosti:

- a) kontrolují mosty, u kterých předpokládají ucpání naplaveninami a možné rozlítí vody mimo koryto řeky,
- b) informují starostu obce o vzniklé situaci,

- c) zjistí-li nebezpečné překážky, které mohou způsobit ohrožení života nebo vznik škod na majetku, okamžitě danou situaci řeší (kácejí vyvrácené stromy, uklízí popadané stromy a větve, odklízí bahno a naplaveniny, v případě úniku nebezpečných chemikálií zabraňují jejich dalšímu šíření),
- d) po opadnutí vody pomáhají při odstraňování následků povodní v obytných a veřejných prostorách. Pomocí kalových čerpadel odčerpávají vodu ze zatopených sklepů, čistí místní komunikace zanesené bahnem a naplaveninami. Pomáhají likvidovat nebezpečný odpad, promočený nábytek apod.,
- e) je-li to zapotřebí, vyčistí občanům studnu a zapůjčí bezplatně vysoušeče zdiva,
- f) na pokyn starosty obce mohou být vysláni pomoci jiné obci postižené povodní.

Obrázek 10: Odčerpávání vody ze sklepa

Zdroj: vlastní

Obrázek 11: Čištění koryta řeky

Zdroj: vlastní

Také při jednodenních povodních se setkáváme s podivným nelidským chováním některých spoluobčanů. Jednotka SDH byla povolána k zásahu při povodni z důvodu podemletí protipovodňového valu za domy, kde se zároveň nachází i zahrádkářská kolonie. Jelikož bylo potřeba se dostat i do prostoru zahrádek, byl rozstřížen i plot, který zabraňoval vniknutí na soukromý pozemek. Členové zabránili dalšímu vymílání valu pomocí pytlů s pískem a pro snížení hladiny vody bylo potřeba vytrhat ze země pod plotem vlnovky, které bránily odtoku vody a vykopat tak strouhy pro snížení hladiny. Voda záhy odtekla a eroze valu, který si někteří zahrádkáři pletou se zásobárnou půdy nebo se svahem pro zabudování udírny, se zastavila. Objevili se i tací spoluobčané, kteří několik hodin po vybudování valů z pytlů s pískem, si začali tyto valy samovolně rozebírat a odnášet domů. Valy byly umístěny na místech, kudy protékala voda a ohrožovala obydlené objekty. Je zcela nepochopitelné chování člověka, který si odnese pytle s pískem domů, aby mu nenateklo pár centimetrů vody do garáže, aniž by si uvědomil, že svým jednáním může skutečně ohrozit zaplavení obytného domu souseda. Zřejmě si myslí, že dva centimetry vody v garáži, rozkopaná zahrádka anebo val z pytlů na soukromém pozemku není v porovnání s vyplaveným domem nic strašného.

5.3 Úkoly při vícedenních povodních

Rozdílem mezi jednodenními a vícedenními povodněmi je časová délka trvání povodní. Na jednodenní povodně se člověk připravit nedokáže, kdežto průběh dlouhodobých povodní může z části ovlivnit.

Hlavními úkoly členů JSDH při delším časovém průběhu povodní jsou:

- a) včasné vyrozumění a varování obyvatel určeným způsobem,
- b) včasná evakuace osob, zvířat a cenného majetku,
- c) pomoc při stavění protipovodňových opatření,
- d) zajištění nouzového přežití,
- e) zajištění a poskytnutí zdravotnické pomoci,
- f) zabránění vzniku a šíření infekčních nákaz a nemocí,
- g) zabezpečení režimu volného pohybu osob a dopravních prostředků,

h) záchranné a likvidační práce. [18]

Naše jednotka na vlastní kůži zažila katastrofální povodeň v roce 1997, na kterou nebyla vůbec připravena. Úkoly psané na papíře byly úplně jiné, než jaká byla skutečnost. V krátkosti se zmiňuji o činnostech a úkolech, které provází mimořádné události a které naši hasiči plní.

5.3.1 Varování a informování obyvatelstva

Jednou ze základních podmínek pro zlepšení ochrany obyvatelstva před povodněmi je podání včasné, kvalitní a aktuální informace. Možnosti předpovědi průběhu povodní jsou omezeny dobou průtoků v tocích během povodní. Teoreticky se povodeň dá předpovědět na velkých tocích, protože má delší časový interval, na menších tocích se předpověď pohybuje v řádech několika hodin. Modernizace a zajištění kvalitní předpovědní služby nabyly v posledních letech na významu.

Na celém území republiky probíhá první středu v měsíci tzv. akustická zkouška sirén. Kontroluje se provozuschopnost celého systému varování. V 12.00 hodin se rozezní siréna na dobu 140 sekund nepřerušovaným tónem a u elektronických sirén probíhá také hlasové vyrozumění občanům. Sirény se nachází většinou v budově místního obecního úřadu a hasičské zbrojnice. [16][19]

V případě, kdy nelze informovat občany pomocí sirény, vyjíždí naše jednotka a informuje občany o hrozícím nebezpečí. Nebezpečím nemusí být jen povodně, ale také požáry, únik nebezpečné chemické látky nebo útok bodavého hmyzu.

Jednotka předává informace občanům pomocí místního rozhlasu, osobním kontaktem anebo amplionem. V době technického pokroku jsou pověřenými pracovníky obce rozesílány informace pomocí „sms“ zpráv zasílaných na čísla mobilních telefonů občanů.

Každý člen naší jednotky byl vyškolen, jak má správně a včas předávat a přijímat informace o hrozícím nebezpečí. Veškeré informace a poznatky předává svému veliteli, popřípadě zástupci velitele a ten neprodleně informuje starostu obce nebo velitele zásahu.

Nedostatky v provázanosti celého systému varování a informovanosti občanů se projevily v roce 1997, při katastrofálních povodních na Moravě. Během několika hodin se ocitlo mnoho obcí na Šumpersku v izolaci způsobené vodou a bez informací. Jedinou spojnici se

světem byly mnohdy amatérsky vyrobené vysílačky, jiné sdělovací prostředky nefungovaly. Mobilní telefony mělo málo spoluobčanů a i tak, nebylo kde nabít vybitou baterii.

Zoufalí rodiče se snažili sehnat informace o svých dětech, jež se nacházely v táborech, které zastihla povodňová vlna. Lidé si mezi sebou sdělovali informace o tom, která silnice je sjízdná, kudy se dá ještě projet. Krizový štáb neměl o mnohých obcích a situaci v nich žádné informace. Nebylo tak možno předat důležité informace o stavu a vývoji povodňové vlny. Došlo k výpadku elektrické energie na území zasaženém MU, nebylo možné předávat informace pomocí telefonních sítí. Hasiči předávali informace obyvatelstvu pomocí amplionu, vyzývali je k tomu, aby neopouštěli své domy a zbytečně tak neohrožovali životy své a jiných. Naše jednotka byla po této zkušenosti vybavena mobilními telefony a elektrocentrálou, která je provozuschopná.

5.3.2 Evakuace obyvatel

Evakuace je jedním z nejúčinnějších a nejrozšířenějších opatření, která se používají při ochraně obyvatelstva před případnými následky hrozících nebo již vzniklých mimořádných událostí. Provádí se na základě předpokladu dlouhodobého nebo zásadního zhoršení životních podmínek vlivem přírodní katastrofy nebo technické či průmyslové havárie. Evakuační opatření se ve velké míře používají v době, kdy krizová situace teprve hrozí, nebo je na počátku. [19]

Při katastrofálních povodních v roce 1997 na Šumpersku naše jednotka evakuovala občany všemi možnými prostředky. Obec se během několika hodin ocitla pod vodou a všechny přístupové komunikace také. Členové jednotky spolu s místními obyvateli pracovali ve dne v noci a odmítali odpočinek, který jim bylo nutné nařídít, aby se následkem únavy nepouštěli chyb. Došlo k zatopení pozemních komunikací a evakuace nejohroženějších osob byla možná pouze prostřednictvím vrtulníků. Jejich osádky hledaly osoby a zachraňovaly obyvatele ze střech domů, stromů i ze sloupů elektrického vedení. Někteří občané se evakovali sami pěšky, jiní zoufale čekali na pomoc jiných. Hasiči se bez odpočinku doslova rvali s vodou, když se snažili zachránit občany. Chyběly čluny pro evakuaci spoluobčanů. Někteří se odvážili riskovat a na vodáckých kajacích zajištěných lanem odváželi své sousedy do bezpečí. Na vlečce traktoru se na poslední chvíli podařilo uniknout běsnícímu živlu několika obyvatelům. K evakuaci se použily čluny, rafty, loďky nebo také necky.

Na konci června letošního roku proběhl taktický nácvik evakuace obyvatel při povodních v naší obci. Do akce se zapojila celá jednotka našeho sboru spolu s dobrovolníky z obce a z přihlížejících. Cílem bylo připravit se na možnou evakuaci obyvatel při mimořádné události. Akce probíhala po celý den a na závěr se provedlo vyhodnocení evakuace. Jednotliví členové měli předem dané úkoly na daných kontrolních stanovištích. Nechyběl nácvik záchrany občana pomocí lan nebo člunu. Také záchranu postiženého občana na vozíčku si naši členové měli možnost vyzkoušet. V prostorách evakuačního centra na místním fotbalovém hřišti se nacházela polní kuchyně, která nabízela teplé jídlo a čaj. Členky evakuačního centra poctivě sepisovaly seznam evakuovaných občanů. Akce skončila v pozdních odpoledních hodinách prohlášením za úspěšnou. Naši hasiči měli tak možnost vyzkoušet si nabitě teoretické zkušenosti přímo při nácviku, v praxi. Fotodokumentaci z akce si můžeme prohlédnout v příloze PII bakalářské práce.

V případě evakuace obyvatel hasiči pomohou při naplnění evakuačního zavazadla a poradí, jak se zachovat při opuštění domu nebo bytu. Evakuační zavazadlo by mělo obsahovat osobní doklady, peníze, důležité smlouvy a cennosti, léky, toaletní a hygienické potřeby, trvanlivé potraviny, náhradní prádlo, oděv, obuv, baterku, popřípadě deku nebo spací pytel. Nasměrují občany do evakuačního centra, které se nachází v budově místní školy a poskytnou základní informace o dané situaci a dalším jejím vývoji. Jelikož se jedná o místní jednotku, mají přehled o občanech se zdravotním postižením a dovedou zajistit jejich evakuaci. Kontrolují domy a byty, zda se občané opravdu evakovali a zda uzavřeli přívod plynu a energie.

Pro účely evakuace občanů mají k dispozici hasičskou Avii a traktor s vlečkou. Pro evakuaci na vodě jim byly z rozpočtu obce a z dotací olomouckého kraje zakoupeny neoprenové obleky, vodní čluny a rafty.

5.3.3 Nouzové přežití obyvatelstva

Naše jednotka se zúčastnila společně se členy civilní obrany školení na téma nouzové přežití obyvatelstva. Byli jsme informováni, co všechno je zapotřebí zajistit občanům, kteří se ocitli v nouzi. Na základě rozhodnutí starosty obce zřídí provizorní místo, kde se soustředí osoby z postižených oblastí a zabezpečí jim základní péči nejméně na 6 hodin. Nenajde-li se vhodná budova, nebo objekt, postaví provizorní stany a zajistí přístřeší na místě určeném starostou obce. Ve svém vybavení mají několik dek a přikrývek, které mohou poskytnout

nout v případě prochladnutí občana anebo využijí pomoci občanů a zajistí přísun příkrývek, teplého suchého oděvu a náhradního přezutí. Z dotací obce zajistí zakoupení zásob potravin a pitné vody. Ve své výbavě má jednotka polní kuchyni, kterou použije při zajištění teplé stravy. Členové jednotky pomáhají při jejich rozdělování humanitární pomoci.

Součástí humanitárních pomoci, které bývají poskytovány z veřejných sbírek občanů, jsou různé desinfekční a úklidové prostředky, lopaty, smetáky, hadry, kyblíky. Lidé posílají teplé oblečení, ložní prádlo, pro malé děti pleny, deky, hračky. Objevují se i trvanlivé potraviny, balená voda. O všechny tyto zásoby mají samozřejmě i zájem občané, kteří nebyli živelnou pohromou zasaženi. Jelikož není v silách vést evidenci osob, které byly skutečně MU zasaženy, je tato humanitární pomoc rozdávána i lidem, kteří na ni nemají nárok. Tito lidé by si měli uvědomit nesprávnost svého chování a zamyslet se nad ním.

Realizace opatření nouzového přežití je ukončena zpravidla návratem postiženého obyvatelstva do svých bydlišť a obnovením infrastruktury v oblasti postižené mimořádnou událostí.

5.3.4 Hlásná a hlídková povodňová služba

V případě, kdy je vyhlášena hlásná a hlídková služba, členové jednotky na pokyn povodňové komise pravidelně každé 2 hodiny kontrolují stav vodní hladiny na řece Desné, podél jim přiděleného toku a předávají informace povodňové komisi. Získané informace komise zapisuje a výsledné hodnoty analyzuje. Hlídka spolupracuje s dalšími jednotkami dobrovolných hasičů obcí, kterými řeka Desná protéká a má vliv na průběh povodně. Vzhledem k tomu, že řeka protéká současně několika obcemi, které na sebe de facto navazují, předávání informací mezi hlídkami hasičů dotčených obcí je rychlé a účinné.

5.3.5 Povodňové zabezpečovací a záchranné práce

Povodňovými zabezpečovacími a záchrannými pracemi se rozumí technická a organizační opatření, která jsou prováděna již v průběhu povodně v bezprostředním ohrožení nebo v již zaplavené oblasti k záchraně lidských životů, zvířat a majetku. Zabezpečovací práce musí být koordinovány ve spolupráci s příslušným správcem povodí na celém vodním toku. Pro stanovení postupu prací je nutné znát rozsah povodně a její předpokládaný vývoj.

Jednotka v průběhu povodní zabezpečuje pomocí dostupné techniky průchodnost vodních toků. Kontroluje, zda není tok řeky ucpán kmeny a větvemi stromů, různými naplaveninami a zajišťuje jejich odstranění. Naše jednotka je pro tyto účely vybavena motorovou pilou, různými druhy sekyr, krumpáči a jinými pomůckami. Během krátké chvíle dokáže naplnit několik pytlů s pískem a postavit protipovodňovou hráz, která by měla sloužit k zamezení průniku většího množství vody do domu nebo jinak ohrožit majetek občana. V případě úniku nebezpečné chemické látky postaví nornou stěnu, která zabrání dalšímu znečištění životního prostředí. Také kontroluje majetek občanů před případným rabováním a krádežemi. Vlivem povodní dochází k podmáčení budov a narušení statiky budov. Naši hasiči jsou vycvičeni tak, aby dokázali zabezpečit stavební konstrukci narušených budov a zabránit vniknutí nepovolaných osob do těchto míst.

Obrázek 12: Protipovodňová hráz z pytlů s pískem

Zdroj: vlastní

Během povodní jsou ohrožena domácí či divoká zvířata. Majitelé si je berou s sebou, ale pokud to situace nedovolí, vypustí zvířata do okolí, aby se zachránila sama. Volně běžící zvířata poté naše jednotka odchytává a předává do útulku, kde si je majitelé později mohou vyzvednout. Často dochází k úhynu a onemocnění zvířat. Uhynulá zvířata nesou známky různých infekcí a nemocí, které mají negativní vliv na lidský organismus. V případě vytopení výzkumného ústavu v Rapotíně a následnému úniku nemocných zvířat (skotu) a nejen

z výzkumného ústavu, má naše jednotka za úkol nemocná a uhynulá zvířata svážet na jedno místo, odkud budou odbornou firmou převezena do kafilérie a zlikvidována.

5.3.6 Povodňové likvidační práce

Po opadnutí vody je naše jednotka vyslána pomoci lidem, postiženým touto živelnou katastrofou. Pomáháme při nejrůznějších typech prací. V případě preventivního opatření k ochraně veřejného zdraví svážíme a odvážíme uhynulá zvířata, nebo odchyťujeme volně pobíhající zvířata. Staráme se o likvidaci znehodnocených potravin a léčiv. Odčerpáváme, čistíme a desinfikujeme studně, i ty, které nebyly povodní přímo zasaženy. Znečištěné spodní vody mohou způsobit narušení zdroje pitné vody i v těchto studnách.

Naše jednotka pomocí dostupné techniky pomáhá odklízet sutiny a vzniklý odpad, jakým mohou být poničený nábytek, elektrická zařízení (TV, lednička, mikrovlnka), koberce nebo znehodnocené potraviny. Také čištění vodního toku nám neunikne. Odstraňujeme naplaveniny a zátarasy. Pro pohyb po obci zajišťujeme provizorní stavění lávek a částečné zprovoznění místních komunikací hlavně pro pěší. Uklízíme komunikace od nánosu bahna a jiných naplavenin pomocí proudu vody z hasičské cisterny.

Také podíl na humanitární činnosti nám není cizí. Zajišťujeme různé druhy sbírek a přerozdělování postiženým občanům.

Během těchto prací se setkáváme s krádežemi věcí, zařízení, nábytku, prádla, oblečení nebo potravin. Jako vzorový příklad uvádím situaci, kdy si občan vynesl promočené koberce, ložní prádlo a oděvy na dvůr a jiný občan v domněnání, že se jedná o nepotřebné, vyhozené věci, tyto věci zcizil. Vzhledem k nervovému vypětí občana při mimořádné události, zničení majetku a po následném odcizení relativně nepoškozených věcí, došlo k celkovému psychickému zhroucení občana. Naše jednotka mu poskytla základní péči a poté předala profesionálním záchranářům k dalšímu ošetření.

5.3.7 Režim pohybu osob a dopravních prostředků

V případě vyhlášení evakuace na území ohroženém povodní je vstup povolen pouze zasahujícím jednotkám složek IZS a orgánům koordinujícím záchranné nebo likvidační práce, nebo určeným osobám, jako jsou členové povodňové komise, přizvaní odborníci apod.

Naše jednotka má za úkol upozornit řidiče na neprůjezdnost danou oblastí, označit silnici a odklonit dopravu na vedlejší komunikaci. Vzhledem k tomu, že obcí Vikýřovice vede pouze jedna hlavní cesta, odkláňíme provoz na komunikaci vedoucí do Rapotína.

5.3.8 Pomoc při pátrání a vyhledávání osob

V případě, kdy je zapotřebí pomoci při pátrání a hledání osob, je naše jednotka na pokyn starosty připravena k zásahu. Během povodní dochází k neočekávaným situacím, lidé pod vlivem stresu a paniky nezvládají své chování a mají tendenci se ukrýt na nepředvídatelných místech. Naší povinností je prohledávat skutečně všechna místa, která by lidé za běžných okolností nevyhledávali.

Prozatím jsme k takovému zásahu nebyli ještě povoláni, ale výcvik v terénu jsme již absolvovali. Na pokyn velitele zásahu jsme byli povoláni k hledání ztraceného dítěte v horách. Připravili jsme si vybavení pro pohyb ve výškách, v nepřístupném terénu a lékárničku pro případ zranění. Spolupráce s profesionálními jednotkami byla ohromující. Několik členů si doplnilo své vědomosti o cenné rady a zkušenosti.

5.3.9 První pomoc

Naši členové se zúčastnili školení v rámci první pomoci a jak se zachovat v případě ohrožení lidského života. Samozřejmě každá situace si vyžaduje jiný postup, ale základní pravidla jsou všude stejná. Formou praktického výcviku jsme nacvičovali poskytnutí předlékařské laické pomoci v situaci, kdy bylo potřeba provést resuscitaci, stabilizaci raněného, zastavení krvácení, ošetření popálenin a omrzlin a předání raněného profesionálním záchranářům. Získané vědomosti jsme měli možnost prakticky vyzkoušet při zásahu.

5.3.10 Označování oblastí s výskytem nebezpečných látek a dekontaminace

Ve vybavení naší jednotky nalezneme zásoby různých dekontaminačních činidel, sorpčních prostředků, ručníků, desinfekčních prostředků a základních zdravotnických materiálů. V případě úniku nebo nálezu nebezpečné chemické látky nebo předmětu bezprostředně zahájíme činnost ke snížení případných následků a zabránění dalšímu působení nebezpečné škodlivé látky. Využíváme hlavně techniky - vyklepávání, kartáčování, navršování kontaminovaného materiálu pískem nebo zeminou a také smývání směsí vody nebo rozpouštědel. Danou situaci a náš postup poté nahlásíme profesionálnímu sboru k dalšímu řešení

Obrázek 13: Návčik dekontaminace

Zdroj: vlastní

5.4 Zásahy a výjezdy JSDH Vikýřovice

Jak jsem již uvedla na začátku kapitoly, naše jednotka vyjíždí jen k několika zásahům ročně. Zpravidla to bývají zásahy spojené s mimořádnou událostí, jakou je požár nebo čištění koryta řeky. Informace o zásazích jsem získala ze statistických ročenek a z kroniky JSDH. [26]

Pro přehlednost jsem zásahy seřadila dle roku výjezdu.

Rok 2010

V roce 2010 tvořilo zásahovou jednotku 13 aktivních členů. Během roku byla jednotka vyslána ke dvěma zásahům.

V únoru došlo vzhledem ke změně počasí k tání sněhové pokrývky a následné oblevě, při které došlo k ucpání propustku před rodinným domem ve Vikýřovicích. Sníh shrnutý do potůčku ucpal propustek a hrozilo vylití vody mimo koryto a tím zaplavení přilehlých garážových prostor rodinného domku. Naše jednotka byla povolána k zásahu společně s profesionální jednotkou ze Šumperka. Za pomoci těžké techniky se hasičům podařilo vyčistit koryto potoka, a tím uvolnit propustek k odtoku vody. Naše jednotka po zásahu zkontrolo-

vala i další kritická místa v obci a provedla preventivní opatření, aby předešla dalším podobným událostem. Výjezdu se účastnilo 11 členů a k zásahu byla využita cisterna Liaz a Avie, která dopravila na místo zásahu členy a potřebnou techniku.

Obrázek 14: Odstraňování ledu na řece Desná

Zdroj: vlastní

K druhému výjezdu byla jednotka povolána v měsíci září. Během prudkých dešťů byla na obecní úřad nahlášena povodeň v horní části obce Vikýřovice a naše jednotka byla povolána k výjezdu. Hlíдали jsme most přes řeku Desná, pod kterým protékalo větší množství vody společně s naplaveninami a částmi stromů, kdy hrozilo ucpání potoka a vylití vody mimo koryto řeky a ke škodám na majetku. Protože průtok vody v řece nebyl naplaveninami ucpán, nemusela naše jednotka zasáhnout a čistit vodní tok. Po opadnutí vody jsme tak odčerpávali vodu pouze ze zatopených sklepů rodinných domů, které byly v blízkosti řeky. Celá akce probíhala za účasti dvanácti členů a dostupné techniky.

Rok 2011

V roce 2011 měla zásahová jednotka jeden ostrý výjezd, a to v březnu, kdy byla povolána společně s profesionálními hasiči ze Šumperka k požáru travnatého porostu na okraji Šumperka za křižovatkou na Nový Malín. Přijeli jsme na místo jako druzí v pořadí. Podle pokynů velitele profesionálního sboru jsme začali s hašením porostu. Po likvidaci požáru jednotkou Šumperka jsme doplnili našim profesionálním kolegům vodu do auta CAS Šumperk, aby byli v případě vyhlášení dalšího zásahu připraveni. V místě požáru jsme hlídali ještě bezmála čtyři hodiny a hlídali, aby nedošlo k opětovnému vznícení porostu. Tohoto výjezdu se zúčastnilo dvanáct členů a vyjeli jsme k zásahu s cisternou a Avíí.

4. června naše jednotka předvedla společně s jednotkou dobrovolných hasičů z Velkých Losin vyproštění raněného z automobilu a zajištění místa při dopravní nehodě. Toto tematické cvičení nám dokázalo, jak moc důležitá je spolupráce s ostatními sbory.

O necelý týden později jsme za spoluúčasti profesionálních hasičů ze Šumperka a Základní školou Vikýřovice provedli námětové cvičení „Evakuace školy“ s nahlášeným požárem uvnitř budovy. Cvičení se zúčastnilo 8 členů jednotky. 2 členové byli jednotlivě přidělení k průzkumným družstvům profesionálních hasičů, aby využili a pomohli znalostmi místního terénu k prohledání budovy. Zbývající členové jednotky provedli dálkovou dopravu vody z hydrantu do cisteren. Z hořící budovy byla profesionálním sborem evakuována jedna osoba pomocí plošiny a zároveň byla budova postupně odvětrávána. HZS města Šumperka vyhodnotil celou akci za velmi úspěšnou, kdy se prokázala akceschopnost naší jednotky a také, že učitelé z naší základní školy by při ostrém poplachu problém úspěšně zvládli.

V měsíci říjnu jsme pro Mateřské centrum Vikýřek uspořádali „Den otevřených dveří pro rodiče a děti“. Všichni, kteří se této akce zúčastnili, si mohli prohlédnout vybavení a techniku, se kterou naše jednotka vyráží k zásahům. Odpovídali jsme na různé dotazy týkající se naší práce. Nakonec si všichni mohli vyzkoušet naši práci aspoň při uměle založeném požáru. Podle ohlasů se akce líbila a my jsme tím mohli otevřít obzory dalším lidem, v čem tkví naše práce.

V tomto roce jsme nebyli povoláni k žádnému zásahu, týkajících se povodní nebo lokálních záplav.

Rok 2012

Během roku jsme vyjízděli celkově ke čtyřem událostem. První výjezd byl hned na počátku nového roku, kdy jsme vyjízděli k nahlášené dopravní nehodě sraženého cyklisty. Po dojezdu na místo nám bylo oznámeno, že tento poplach byl planý. Ten, kdo tento čin nahlásil, si neuvědomuje, že takovým to svým jednáním mohl ohrozit život někoho jiného.

Ke druhé mimořádné události jsme byli povoláni v únoru. Jednalo se o požár kuchyně, který vznikl vzplanutím fritovacího hrnce v Penzionu u Jirsáka. Sešlo se nás celkem dvanáct členů, ale kvůli silným mrazům jsme nenastartovali naši techniku. Po nahlášení problému operačnímu důstojníkovi jsme nevyjeli. Další výjezd byl také v únoru, kdy naše jednotka vyjízděla k hořícímu komínu na ulici Zahradní. Vyjeli jsme v počtu devíti osob. Čtvrtý výjezd byl v květnu k hořícímu stromu a travnímu porostu, kdy jednotka vyjela v

počtu sedmi lidí a pomohla profesionálním hasičům ze Šumperka požár zlikvidovat. Během roku jednotka pomáhala obci při technické pomoci (čištění silnic a proplachování propustků, čištění studní a zalévání zeleně). V průběhu roku prošla naše jednotka několika školeními v rámci povinného vzdělávání jednotky. Mimoto jsme v říjnu absolvovali horolezecký výcvik na základně HZS v Šumperku, kde si členové jednotky mohli vyzkoušet slaňování z věže, zdokonalili se v kotvení, v uzlech a teoreticky jsme si prošli i natahování lanovky. Tento výcvik byl pro všechny velmi dobrou zkušeností. Z důvodu předurčení naší jednotky k Civilní ochraně v rámci HZS pro oblast Olomoucký kraj, se v listopadu naše jednotka zúčastnila výcviku k dané problematice na stanici profesionálních hasičů v Šumperku. V měsíci prosinci jsme absolvovali školení vysílaček, které jako každý rok probíhá za pomoci profesionálních hasičů ze Šumperka.

V tomto roce jsme také nebyli povoláni k činnostem, které souvisí s povodní či lokální záplavou.

Rok 2013

V roce 2013 jsme se zúčastnili čtyř ostrých výjezdů.

V červnu jsme obdrželi hlášení o výjezdu společně s profesionální jednotkou ze Šumperka k plnění pytlů pískem, které byly zapotřebí při vzniklých bleskových povodních na Hanušovicku. Na místo události naše jednotka dorazila jako druhá v pořadí a ihned se ujala daného úkolu. Společnými silami jsme naplnili několik desítek pytlů s pískem a zamezili tak průniku vody do stavení v blízkosti řeky Moravy. I když byl měsíc červen, tak jsme během zásahu pocívali nepříjemný chlad a prokřehnutí. Zásahu se zúčastnilo deset členů jednotky a na místo výjezdu jsme dorazili s cisternou, Avii a potřebnou technikou.

24. srpna jsme obdrželi hlášení o pádu malého dopravního letadla na nedalekém letišti. Letadlu se nepodařilo vzlétnout a pilot při manévru po rozjezdové dráze utrl podvozek a skončil v poli. Naštěstí se zjistilo, že nehoda nebyla vážná a pilot s lehčím zraněním odešel po vlastních nohou. Zásahu se zúčastnilo dvanáct členů a na letiště jsme se dopravili Avii společně s cisternou pro případ možného vzplanutí letadla.

Dalšího výjezdu jsme se zúčastnili 2. listopadu. Obdrželi jsme hlášení o vzniku velkého požáru rodinného domu na ulici Petrovské. K zásahu byly vyslány také jednotky z nedalekého Nového Malína, Temenice a profesionální jednotka ze Šumperka. Vyjeli jsme v počtu deseti členů a dostupné techniky. Požár byl během několika hodin zlikvidován a

naše jednotka zůstala na místě požáru jako dozor, pro případ znovu vznícení. Nikomu se naštěstí nic nestalo.

Také poslední zásah v letošním roce končil u požáru nízké budovy. Požár se majiteli podařilo uhasit ještě před příjezdem hasičů, a proto naše jednotka provedla spolu s profesionálními hasiči ze Šumperka pouze průzkum, zda byl požár zcela zlikvidován. Po ukončení celé akce jsme se vrátili na základnu. Vyjeli jsme v počtu 10- ti členů s vozy CAS Š 706 RTHP a Avii.

V loňském roce si naše jednotka prověřila schopnosti při plnění zabezpečovacích a likvidačních prací při lokálních záplavách v sousedních obcích.

Chtěla bych tímto poděkovat všem členům za celoroční aktivní přístup k povinnostem, které se týkají zásahové jednotky. Ale nejen jim patří můj dík, ten patří i členům sboru dobrovolných hasičů, kteří nepatří do zásahové jednotky, ale svou chutí a pílí získávají zkušenosti v záchranářské oblasti a tím posilují akceschopnost při mimořádných událostech v naší obci.

Pro informaci uvádím údaje s počtem zásahů JSDH obcí od roku 2009. V první tabulce jsou uvedeny počty zásahů při všech mimořádných událostech dle jednotlivých krajů za posledních pět let. Jednotka SDH Vikýřovice spadá dle oblasti působnosti do Olomouckého kraje.

Tabulka 4: Statistika zásahů JSDH obcí

kraj	Zásahy JSDH obcí				
	2009	2010	2011	2012	2013
Praha město	500	550	333	341	1 271
Středočeský	4 913	4 759	4 174	4 188	9 668
Jihočeský	2 304	1 494	2 027	2 098	3 350
Plzeňský	1 882	2 009	2 187	2 085	2 807
Karlovarský	1 625	2 011	1 692	1 766	1 834
Ústecký	3 176	3 568	3 342	2 765	3 706
Liberecký	2 989	3 982	1 887	2 433	2 973
Královéhradecký	2 369	1 953	2 193	2 856	2 522
Pardubický	1 560	1 896	1 628	1 936	1 925
Vysočina	1 976	2 162	2 377	2 294	2 717

Jihomoravský	3 620	3 898	3 099	3 926	3 447
Olomoucký	2 960	3 259	1 914	2 339	1 825
Zlínský	2 090	3 239	2 108	2 074	2 008
Moravskoslezský	6 548	9 081	6 320	6 048	5 398
Celkem	38 512	43 861	35 281	37 149	45 451

Zdroj: Statistické ročenky [15]

V následující tabulce jsou uvedeny údaje o počtu účastí jednotek SDH při povodních v roce 2013. Údaje o počtu zásahů při povodních do roku 2012 statistická ročenka neuvádí. Součástí tabulky jsou i počty účastí při taktických cvičeních.

Tabulka 5: Statistika účastí JSDH obcí

kraj	Účast na povodních					Účast při taktických cvičeních				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Praha město					590	69	82	83	83	76
Středočeský					3 299	1 221	1 409	1 607	1 303	1 167
Jihočeský					974	848	1 052	974	880	721
Plzeňský					620	410	496	576	476	495
Karlovarský					84	77	62	99	262	190
Ústecký					500	1 071	480	450	451	227
Liberecký					216	316	454	368	389	508
Královéhradecký					336	634	707	2 116	1 214	1 189
Pardubický					191	881	1 069	1 031	938	749
Vysočina					91	1 067	803	1 037	1 019	822
Jihomoravský					69	968	701	771	818	526
Olomoucký					47	648	482	728	645	586
Zlínský					22	533	523	385	438	397
Moravskoslezský					103	539	889	535	528	741
Celkem					7 142	9 282	9 209	10 760	9 444	8 394

Zdroj: Statistické ročenky [15]

5.5 Technika a věcné prostředky JSDH obce Vikýřovice

Technické prostředky slouží a pomáhají hasičům k ulehčení práce, kterou pro obec a obyvatele vykonávají. Svoji dostupnou technikou a věcným vybavením se snaží eliminovat škody vzniklé při požáru, povodních, dopravních nehodách a jiných mimořádných událostech.

Jednotka SDH Vikýřovice je v plošném pokrytí zařazena do V. kategorie, tudíž jejich možnosti a vybavenost jsou velmi omezené. V roce 2010 jsme z dotací obce a kraje zakoupili devět polohovacích opasků, zásahovou lékárničku a jeden hasicí přístroj. Naše vybavení se tak rozrostlo o další dostupné pomůcky. Rok 2012 pro nás znamenal další vybavení. Za finanční podpory obce Vikýřovice a Olomouckého kraje jsme pro naše členy koupili zásahový ochranný oblek značky Zahas V, dále se dokoupil konzervátor na udržování baterií, čtyři radiostanice, ochranné kukly pro všechny členy, karabiny a halogenová světla, ze kterých budeme dělat osvětlovací rampu na obě zásahová vozidla. Loňský rok 2013 byl pro naši jednotku velice přívětivý, co se týče dalšího vybavení. Během roku jsme dokupovali věci, které vylepší dovednosti a schopnosti naší jednotky při zasahování u různých mimořádných událostí. Mezi zakoupené věci patří nový raft s příslušenstvím, záchranné vodácké vesty, vodácké přilby, kalová čerpadla, neoprenové oblečení, celotělové lezecké postroje, lano a ruční radiostanice Motorola.

K základnímu vybavení technickými prostředky našim hasičům slouží:

- a) osobní výstroj hasiče - patří mezi osobní ochranné prostředky a chrání jej před nepříznivými vnějšími vlivy (zásahový oblek, zásahová obuv, přilby, rukavice, dýchací prostředky, neoprenový oblek a hasičská uniforma)
- b) dopravní automobil Avia – určený pro přepravu členů jednotky, v případě nutnosti slouží k přepravě přenosné motorové stříkačky a věcných prostředků PO
- c) cisternová automobilová stříkačka v základním provedení neboli CAS

Obrázek 15: Zásahová cisterna CAS

Zdroj: Vybavení SDH Vikýřovice [29]

- d) hadice, savice, proudnice
- e) traktor s vlečkou, který se využívá hlavně během úklidu při živelních událostech
- f) motorové a nafukovací čluny – sloužící pro evakuaci občanů ze zatopených oblastí byly pořízeny po povodních v roce 1997
- g) ponorná kalová čerpadla, vysoušeče
- h) motorová pila, lopaty, krumpáče, sekery, kbelíky
- i) lezecká souprava a karabiny
- j) mobilní telefony, vysílačky a elektrocentrála pro případ přerušení spojení
- k) pro případ mimořádné události jsou připraveny deky, spací pytle a desinfekční prostředky [29]

Dostupné technické pomůcky naší jednotky jsou uvedeny v příloze PI bakalářské práce.

Dotace získané od obce a z HZS Olomouckého kraje nepokryjí zakoupení všech potřebných pomůcek a ostatního vybavení, a proto naše jednotka organizuje různé kulturní, společenské a výchovné akce v obci. Pořádáme sběr starého železa a papíru a z výtěžku z prodeje si pořizuje další vybavení. Pořádáme plesy, soutěže, stavění a kácení májky, pro děti Den dětí s ukázkou menšího zásahu při požáru.

Navrhnout případná doporučení pro JSDH obce je velmi obtížné. Jedná se o neziskovou organizaci, která je plně závislá na dotacích svého zřizovatele, čímž je obec, a tudíž mohou jen velmi málo ovlivňovat např. vybavení novou technikou. Také získávání nových členů není právě jednoduchá záležitost. Dnešní přetechnizovaná mládež tíhne spíše k sedavému vyplnění svého volného času a fyzická námaha zůstává na pokraji zájmu.

ZÁVĚR

Společenský význam sboru dobrovolných hasičů obce v podvědomí obyvatel roste a je velmi významný. Jsou to ti, kteří jsou první na místě v případě mimořádné události. Svým včasným zásahem dokážou zabránit ztrátám na lidských životech, větším škodám na majetku nebo životním prostředí do příjezdu profesionálních sborů. Každá jednotka obce je připravena plnit základní úkoly dané všem jednotkám PO a úkoly vyplývající z rizik dané obce, jakými mohou být povodně. Je důležité, aby členové odhadli své možnosti a síly a zabránili tak i ohrožení svého života.

Při zpracovávání této bakalářské práce jsem si uvědomila, jak moc potřebná a důležitá je práce sboru dobrovolných hasičů a spolupráce se všemi složkami integrovaného záchranného systému. Na mimořádné události nebudeme nikdy dostatečně připraveni. I když byly po katastrofálních povodních vypracovány potřebné zákony, nařízení a ostatní legislativa, psychická příprava na následky katastrof neexistuje. Po povodních byla navržena celá řada opatření, která měla za úkol zabránit nebo zmírnit případné následky dalších nových povodní. Akceschopnost a koordinovanost jednotek SDH obcí se mnohonásobně zlepšila, ale i tak po vyhodnocení mimořádných událostí zjišťujeme, že je stále potřeba něco zdokonalovat. Čím lépe budeme na mimořádné události připraveni, tím menší budou následky jejich působení.

Cílem bakalářské práce bylo poukázat na činnosti a úkoly jednotky SDH obce spojené s mimořádnou událostí jakou je povodeň.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Bibliografie

- [1] BRÁZDIL, Rudolf. *Historické a současné povodně v České republice*. 1. vyd. Praha: Český hydrometeorologický ústav, 369 s. Dějiny počasí a podnebí v českých zemích, sv. 7. ISBN 80-210-3864-0.
- [2] JURÁŇ, Marek a Jiří MATĚJKA. *Mobilní protipovodňové systémy*. Vyd. 1. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010, 151 s. ISBN 978-80-866-4062-4.
- [3] LAUCKÝ, Vladimír a Jiří MATĚJKA. *Speciální bezpečnostní technologie*. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2009, 151 s. ISBN 978-80-7318-762-0.
- [4] SMETANA, Marek. *Integrovaný záchranný systém a jeho složky*. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Zdravotně sociální fakulta, 2007, 134 s. ISBN 978-80-7368-337-5.
- [5] ŠENOVSKÝ, Michal, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém*. 2. Vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007, 157 s. ISBN 978-80-7385-007-4.
- [6] ŠENOVSKÝ, Michal, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém: management záchranných prací*. 1.vyd. Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005. ISBN 80-866-3465-5.

Legislativa

- [7] Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně a související předpisy.
- [8] Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů.
- [9] Zákon č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.
- [10] Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon).
- [11] Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.
- [12] Zákon č. 374/2011 Sb., o Zdravotnické záchranné službě.

[13] Vyhláška MV č. 328/2001 Sb., ze dne 5. září 2001, o některých podrobnostech zabezpečení IZS, ve znění vyhlášky č. 429/2003 Sb.

[14] Vyhláška MV č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany.

Internetové zdroje

[15] Dobrovolní hasiči: statistické ročenky. [online]. [cit. 2014-09-15]. Dostupné z: http://www.dh.cz/index.php?searchword=statistick%C3%A9+ro%C4%8Denky&ordering=&searchphrase=all&Itemid=1&option=com_search

[16] Hasičský záchranný sbor ČR. [online]. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/varovani-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx>

[17] Hasičský záchranný sbor ČR: jednotky PO. [online]. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/jednotky-po-961839.aspx>

[18] HZS ČR: bojový řád JPO. [online]. [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/bojovy-rad-jednotek-pozarni-ochrany-v-dokumentech-491249.aspx>

[19] Hasičský záchranný sbor ČR: modul E. [online]. [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/moduly-studijni-texty-k-problematice-bezpecnosti.aspx>

[20] Hasičský záchranný sbor ČR: modul I. [online]. [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/moduly-studijni-texty-k-problematice-bezpecnosti.aspx>

[21] Hasičský záchranný sbor ČR: statistické ročenky. [online]. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/statisticke-rocenky-hasickeho-zachranneho-sboru-cr.aspx>

[22] Krizový portál: příprava starostů. [online]. [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <http://krizport.firebrno.cz/file/164>

[23] Obec Vikýřovice: historie [online]. [cit. 2014-08-31]. Dostupné z: http://www.vikyrovice.cz/e_download.php?file=data/editor/75cs_25.pdf&original=78.pdf

- [24] Obec Vikýřovice: JSDH. [online]. [cit. 2014-09-15]. Dostupné z: <http://www.vikyrovice.cz/dobrovolne-spolky/sbor-dobrovolnych-hasicu/>
- [25] Obec Vikýřovice: mapa. [online]. [cit. 2014-09-15]. Dostupné z: <https://maps.google.cz/maps?hl=cs&tab=wl&q=vik%C3%BD%C5%99ovice>
- [26] Obec Vikýřovice: ročenky. [online]. [cit. 2014-09-15]. Dostupné z: <http://www.vikyrovice.cz/zivot-obce-1/rocenka/>
- [27] Obec Vikýřovice: vyhlášky a zákony. [online]. [cit. 2014-09-15]. Dostupné z: http://www.vikyrovice.cz/e_download.php?file=data/editor/75cs_25.pdf&original=78.pdf
- [28] SDH Vikýřovice: evakuace obyvatel [online]. [cit. 2014-08-31]. Dostupné z: http://sdhvikyrovice.rajce.idnes.cz/Takticke_cviceni._Evakuace_obyvatelstva/#IMG_3990.jpg
- [29] SDH Vikýřovice: vybavení. [online]. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.sdhvikyrovice.wbs.cz/vybaveni.html>
- [30] SDH Vikýřovice: znak. [online]. [cit. 2014-09-15]. Dostupné z: <http://www.sdhvikyrovice.wbs.cz/>
- [31] Stop záplavám: povodně. [online]. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.stopzaplavam.cz/index2.php?id=povodne>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

MU	Mimořádná událost
ČHMU	Český hydrometeorologický ústav
IZS	Integrovaný záchranný systém
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
ZZS ČR	Zdravotnická záchranná služba České republiky
PNP	Přednemocniční neodkladná péče
RLP	Rychlá lékařská pomoc
RZP	Rychlá zdravotnická pomoc
LZS	Letecká záchranná služba
RV	Rendez-vous systém
PČR	Policie České republiky
BIS	Bezpečnostní informační služba
OPIS IZS	Operační informační středisko integrovaného záchranného systému
SDH	Sbor dobrovolných hasičů
JSDH	Jednotka sboru dobrovolných hasičů
PO	Požární ochrana
SPA	Stupeň povodňové aktivity
k.ú.	Katastrální území

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Složky IZS	25
Obrázek 2: Mapa Vikýřovic.....	41
Obrázek 3: Most spojující Vikýřovice a Rapotín	42
Obrázek 4: Řeka Desná.....	42
Obrázek 5: Mapa obce Vikýřovice	44
Obrázek 6: Opravená protipovodňová hráz	46
Obrázek 7: Odlehčovací rameno.....	46
Obrázek 8: Odtokový kanál	47
Obrázek 9: Znak SDH Vikýřovice	48
Obrázek 10: Odčerpávání vody ze sklepa	51
Obrázek 11: Čištění koryta řeky	51
Obrázek 12: Protipovodňová hráz z pytlů s pískem.....	57
Obrázek 13: Nácvik dekontaminace	60
Obrázek 14: Odstraňování ledu na řece Desná	61
Obrázek 15: Zásahová cisterna CAS	67

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Kategorie jednotek PO.....	34
Tabulka 2: SWOT analýza obce Vikýřovice	45
Tabulka 3: Úkoly a činnosti JSDH obce	50
Tabulka 4: Statistika zásahů JSDH obcí	64
Tabulka 5: Statistika účastí JSDH obcí	65

SEZNAM PŘÍLOH

PI: Vybavení jednotky SDH Vikýřovice [29]

PII: Nácvič evakuace [28]

PŘÍLOHA P I: VYBAVENÍ JEDNOTKY SDH VIKÝŘOVICE

Zásahový vozík

Zásahový vozík

Centrála

Čerpadlo

Proudnice

Raft a příslušenství

Horolezecké vybavení

Vysílačky

PŘÍLOHA P II: NÁCVIK EVAKUACE

Shromáždění členů JSDH

Příprava seznamu evakuovaných občanů

Výstavba nouzového ubytování

Příprava polní kuchyně

Nácvik evakuace postiženého občana

Nácvik evakuace postiženého občana

Nácvik 1. pomoci

Nácvik 1. pomoci